

Almegas Tjänsteindikator Kvartal 4 2019
Avmattningen fortsätter

Almegas tjänsteindikator är en kvartalsbaserad konjunkturindikator som belyser den sammantagna utvecklingen i den privata tjänstesektorn. Tjänsteindikatorn har ett högt prognosvärde för utvecklingen av produktion, priser och sysselsättning inom tjänstesektorn i närtid. Den ligger cirka två månader före publiceringen av det faktiska utfallet för tjänsteproduktionen enligt SCB. Tjänsteindikatorn är en snabb och tillförlitlig spegel av konjunkturutvecklingen i branscher som tillsammans svarar för 52 procent av Sveriges BNP och 47 procent av sysselsättningen.

Insamlingen av underlag till denna upplaga av tjänsteindikatorn avslutades den 6 december 2019.

För ytterligare upplysningar om Tjänsteindikatorn kontakta:

Patrick Joyce
Chefekononom Almega
Tel. 08-762 69 67, patrick.joyce@almega.se

Oscar Scheja
Ekonom Almega
Tel. 08-762 70 41, oscar.scheja@almega.se

Almega är de svenska tjänsteföretagarnas arbetsgivar- och intresseorganisation. Almega har cirka 11 000 medlemsföretag i sju förbund, som tillsammans representerar ett 60-tal branscher inom tjänstesektorn. Medlemsföretagen har sammanlagt drygt 550 000 anställda. Förbunden arbetar med de frågor som rör respektive bransch. Arbetsgivarförbunden bildar tillsammans Almega och ingår i Svenskt Näringsliv.

- Almega Tjänsteförbunden
- Almega Tjänsteföretagen
- Kompetensföretagen
- IT&Telekomföretagen
- Innovationsföretagen
- Medieföretagen
- Vårdföretagarna

Innehåll

1	Sammanfattning.....	5
2	Tjänstekonjunkturen fortsätter att mattas av	7
	2.1 Tjänsteindikatorn och tjänsteproduktionen.....	7
3	Jobbtillväxten i tjänstesektorn bromsar in	20
	3.1 Arbetsmarknadsindikatorn och kompetensförsörjningen	20
	3.2 Arbetskraftskostnader i tjänstesektorn i Sverige och Europa	27
4	Producentpriserna mattas av fjärde kvartalet	30
	4.1 Prisindikatorn och försäljningspriserna	30
	4.2 KPI och konsumentpriserna på tjänster	35

Faktaruta om tjänsteindikatorn

Almegas *tjänsteindikator* har tagits fram av Almega från och med år 2001¹ för att ge en indikation om vart konjunkturen i den privata tjänstesektorn är på väg på kort sikt. Indikatorn ger information för att tidigt kunna förutspå vändpunkter i konjunkturen, både inom tjänstesektorn och i hela Sveriges ekonomi, eftersom den privata tjänstesektorn svarar för 52 procent av Sveriges BNP.

Almegas tjänsteindikator täcker in cirka 90 procent av den privata tjänstesektorns förädlingsvärde och drygt 80 procent av dess sysselsättning.² Indikatorn bygger på en skattning av sambandet mellan tjänsteföretagens svar i Konjunkturinstitutets konjunkturbarometer och utfallet för produktionstillväxten i den privata tjänstesektorn enligt SCB:s tjänsteproduktionsindex. Skattningen utgår från sambandet mellan bland annat företagens förväntningar om det kommande kvartalets efterfråge- och produktionsutveckling och den faktiska utvecklingen av tjänsteproduktionen per kvartal enligt SCB:s tjänsteproduktionsindex.

Tjänsteindikatorn är beräknad i indexform där värdet 100 anger genomsnittet för den observerade period som den bygger på (skattningen är gjord på data från och med år 2005). Indexvärden över 100 anger en högre tillväxt jämfört med det historiska genomsnittet och index under 100 på det motsatta. Indikatorn anger också om tillväxten kan förväntas öka, vara ungefär oförändrad eller minska under det närmaste kvartalet. Indikatorn är ledande och ligger två till tre månader före publiceringen av det faktiska utfallet från SCB.

Almegas *arbetsmarknadsindikator* bygger på ett skattat samband mellan svar från tjänsteföretagen i Konjunkturinstitutets konjunkturbarometer och den privata tjänstesektorns sysselsättningsförändring enligt SCB:s nationalräkenskaper. Arbetsmarknadsindikatorn bygger dessutom på uppgifter om vakansgraden i tjänstesektorn, som hämtas från SCB och uppdateras kvartalsvis. Indexvärdet 100 anger det historiska genomsnittet för indikatorn baserat på det skattade sambandet från och med år 2005.

Prisindikatorn skiljer sig från tjänste- och arbetsmarknadsindikatorn då den enbart bygger på företagens svar i Konjunkturinstitutets konjunkturbarometer, som räknats om till ett index som visar om tjänstepriserna väntas öka, minska eller vara oförändrade under det närmaste kvartalet. Ett indexvärde enligt prisindikatorn över 50 indikerar en ökning av tjänstepriserna och under 50 en nedgång i priserna. Ett indexvärde på 50 innebär oförändrade priser.

¹ Almegas tjänsteindikator togs fram 2001 av Owe Danemar, Almegas dåvarande chefekonom.

² De tjänstebranscher som saknas i KI-barometern är utbildning, hälso- och sjukvård, kultur, nöje och fritid samt samhällseliga och hushållsnära tjänster inom näringslivet. Dessa branscher täcks å andra sidan in i Tjänsteproduktionsindex samt i nationalräkenskaperna som Almegas indikatorer skattats mot.

1 Sammanfattning

Almegas tjänsteindikator för fjärde kvartalet pekar på att konjunkturen i den privata tjänstesektorn fortsätter att mattas av. Indikatorvärdet för fjärde kvartalet ligger strax under 100, vilket indikerar ett svagare konjunkturläge än vanligt. Avmattningen kan i stor utsträckning härledas till en svagare utveckling bland de tungt vägande företagstjänsterna som påverkas av en raskt inbromsad industri och en drastiskt försämrad aktivitet i världshandeln.

Konjunkturen för bemanningsföretagen började mattas av redan under inledningen av 2017. Sista kvartalet 2018 inleddes avmattningen för företagstjänsterna inom juridik, ekonomi, vetenskap och teknik. Branschen har nu visat negativa tillväxttal de två senaste kvartalen. Under 2019 har även tillväxttakten för informations- och kommunikationsföretag tydligt försvagats. Därmed råder nu en bred avmattning inom samtliga företagstjänster. I oktober tycks läget ha förvärrats ytterligare då alla tre delbranscher hade negativa tillväxttal jämfört med oktober för ett år sedan, vilket inte skett sedan juni 2013.

Trots avmattningen är det fortfarande brist på personal inom tjänstesektorn, inte minst inom de kunskapsintensiva branscherna, men företagen anser nu för första gången sedan mitten av 2016 att bristen på efterfrågan är ett större hinder för verksamheten än bristen på kompetens.

Almegas arbetsmarknadsindikator visar att tillväxten av nya jobb i den privata tjänstesektorn väntas fortsätta att minska under årets fjärde kvartal. Fortfarande växer sysselsättningen i tjänstesektorn men jobbtillväxten har minskat från 2,5 procent om året i början av 2018 till en procent under 2019. Jobbtillväxten i den privata tjänstesektorn är nu den lägsta sedan lågkonjunkturen 2012. Inbromsningen i tjänstesektorn får stort genomslag på arbetsmarknaden eftersom sex av sju nya jobb i näringslivet skapas i den privata tjänstesektorn.

Tjänsteföretagens anställningsplaner var i november lika låga som under lågkonjunkturen 2012 men något högre än i oktober. Bristen på arbetskraft är fortfarande hög i vissa tjänstebranscher som datakonsulter samt juridiska och ekonomiska och tekniska konsulter men för första gången sedan 2016 så rapporterar fler tjänsteföretag att bristen på efterfrågan från kunder är ett större problem för dem än bristen på arbetskraft. Detta gäller även för datakonsulter där bristen på kompetens varit mycket omfattande i flera år.

Almegas prisindikator pekar på att företagens försäljningspriser kan väntas öka klart långsammare under det fjärde kvartalet, efter en svagt uppåtgående trend sedan fjärde kvartalet 2014. Prisökningstakten under högkonjunkturen 2016–2018 ser därmed inte ut att komma upp i de takter som rådde under högkonjunkturen strax före finanskrisen. Inom både handeln och övriga tjänstebranscher väntas prisökningstakten mattas av det fjärde kvartalet.

Patrick Joyce, chefekonom, och Oscar Scheja, ekonom, Almega, 6 december 2019

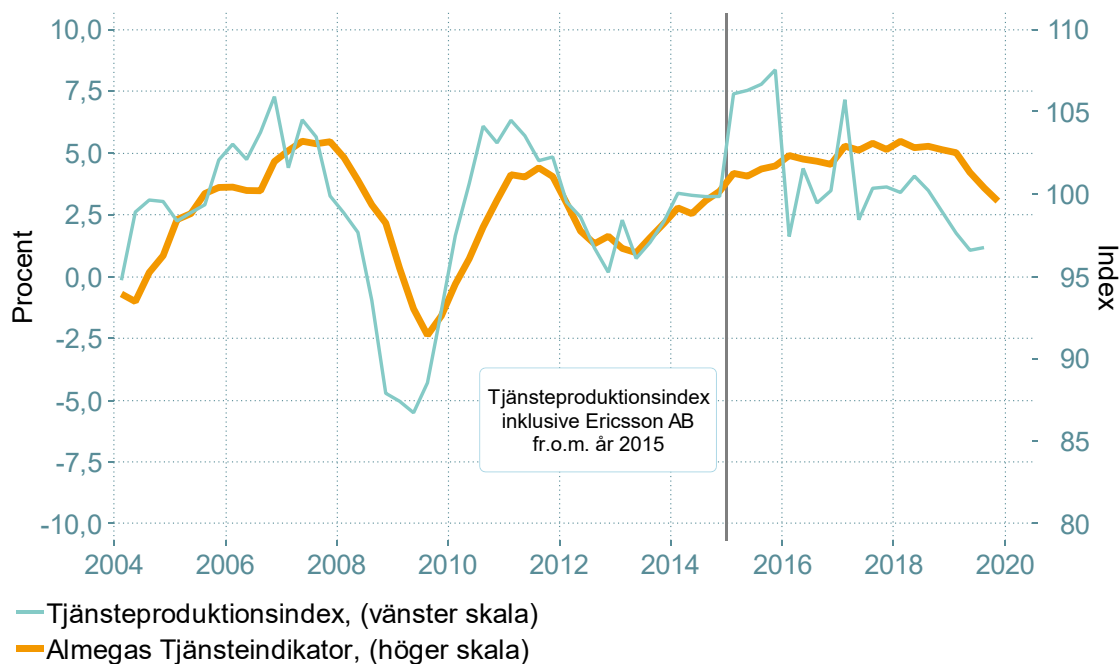
2 Tjänstekonjunkturen fortsätter att mattas av

2.1 Tjänsteindikatorn och tjänsteproduktionen

Almegas tjänsteindikator för fjärde kvartalet 2019 pekar på att konjunkturen i den privata tjänstesektorn fortsätter att bromsa in. Nedgången i konjunkturen inleddes under 2018 men har varit tydligare under 2019. Tjänsteindikatorns värde ligger det fjärde kvartalet strax under 100, vilket innebär en svagare konjunktur än vanligt.

Den faktiska produktionstakten enligt SCB:s tjänsteproduktionsindex har följt i stort sett samma mönster med en gradvis inbromsning från andra kvartalet 2018, även om produktionstakten var i stort densamma andra och tredje kvartalet i år, se diagram 1. Tjänsteproduktionsindex ökade med 1,2 procent tredje kvartalet i år jämfört med samma period föregående år. Den magra tillväxten beror till stor del på avmattningen inom företagstjänsterna som sammantaget bidrog negativt till tillväxttakten det tredje kvartalet.

Diagram 1: Almegas tjänsteindikator för produktionstillväxten i privat tjänstesektor

Källa: Almega, Konjunkturinstitutet (Konjunkturbarometern), SCB, Macrobond.

Anm.: SCB började under 2017 att räkna Ericsson AB som tjänsteföretag i stället för industriföretag, och inkluderar företaget i tjänsteproduktionsindex från och med år 2015. Därmed har det uppstått ett tidsseriebrott mellan 2014 och 2015 och nivån på tjänsteproduktionsindex har lyfts kraftigt. Se vidare Almegas tjänsteindikator, september 2017

Motorhandeln var en av få tjänstebranscher som såg en starkare tillväxt under tredje kvartalet jämfört med årstakten andra kvartalet. Förändringen förklaras av att det tillväxten tredje kvartalet inom motorhandeln jämförs med ett mycket svagt tredje kvartal 2018 efter att bilskattesystemet Bonus Malus just hade införts. Det tredje kvartalet i år växte motorbranschen med 5,0 procent jämfört med en negativ tillväxt på 4,7 procent det tredje kvartalet 2018.

De tungt vägande företagstjänsterna fortsätter dock att utvecklas svagt.³

Produktionen av företagstjänster inom juridik, ekonomi, vetenskap och teknik föll för andra kvartalet i rad. Tillväxten föll 2,3 procent det tredje kvartalet.

Företagstjänsterna inom bemanning, fastighetsservice, resetjänster mm har nu också börjat visa negativa tillväxttal. Det tredje kvartalet i år föll produktionen med 0,3 procent i årstakt.

Produktionstakten inom informations- och kommunikationsföretagen var fortfarande positiv. Produktionen växte med 1,7 procent i årstakt det tredje kvartalet, men det är en kraftig nedgång från drygt 13 procents tillväxt i årstakt under fjärde kvartalet 2018.

Partihandeln har återhämtat sig något från en svagt negativ tillväxt första kvartalet i år. Det tredje kvartalet var tillväxttakten 2,1 procent vilket i stort sett tangerade tillväxttakten det andra kvartalet på 2,2 procent.

Tillväxttakten inom detaljhandeln växade upp något det tredje kvartalet då branschen växte med 2,4 procent i årstakt. Det var den snabbaste tillväxttakten sedan det tredje kvartalet 2017 och hänger samman med en ökad hushållskonsumtion.

Fastighetsbranschen växte det tredje kvartalet med 2,1 procent och kultur och nöje med 2,9 procent. Se samtliga branschers tillväxttal och bidrag till den privata tjänstesektorns produktionstillväxt i tabell 1.

³ Till företagstjänster räknar Almega datakonsulter och telekombolag (SNI 61–63), bolag inom ekonomi, juridik, vetenskap och teknik (SNI 69–75) samt bemanningsföretag, resetjänster m.m. (SNI 77–82).

Tabell 1: Produktionstillväxt i den privata tjänstesektorn

Procentuell förändring jämfört med motsvarande period föregående år, fasta priser, kalenderkorrigerat

3:e kvartalet 2019		Vikt	
1,2 procent		100	Tjänstenärningar exkl. kreditinstitut och försäkringsbolag m.m.
2019 kv 3 /2018 kv 3	Bidrag		Varav:
5,0%	0,2	3,4	Motorhandel
2,1%	0,2	11,9	Parti - och provisionshandel utom med motorfordon
2,4%	0,2	7,4	Detaljhandel utom med motorfordon och motorcyklar
0,0%	0,0	8,7	Transport- och magasineringsföretag
0,5%	0,0	3,8	Hotell och restauranger
1,7%	0,3	14,7	Informations- och kommunikationsföretag
2,1%	0,4	17,8	Fastighetsbolag och fastighetsförvaltare
-2,3%	-0,3	13,4	Företag inom juridik, ekonomi, vetenskap och teknik
-0,3%	0,0	8	Företag inom uthyrning, fastighetsservice, resetjänster m.m.
3,5%	0,1	2,1	Utbildningsväsendet
1,3%	0,1	5,7	Enheter för vård och omsorg, socialtjänst
2,9%	0,1	3,2	Kultur, nöje och fritid

Källa: SCB (Tjänsteproduktionsindex)

Det är huvudsakligen den svaga tillväxten bland företagstjänsterna som drar ned tillväxttakten i hela den privata tjänstesektorn. Sammantaget utgör företagstjänsterna ca 36 procent av förädlingsvärdet inom privat tjänstesektor, därmed väger utvecklingen i dessa branscher tungt i utvecklingen av privat tjänstesektor.

En ytterligare signal på det försämrade konjunkturläget i den privata tjänstesektorn är inköpschefsindex för tjänster, PMI-S. Indexet föll i november för tredje månaden i rad och uppgick då till 47,9 jämfört med normalläget på 50. I november var det främst företagets mer pessimistiska syn på orderläget som drog ned indexet.⁴

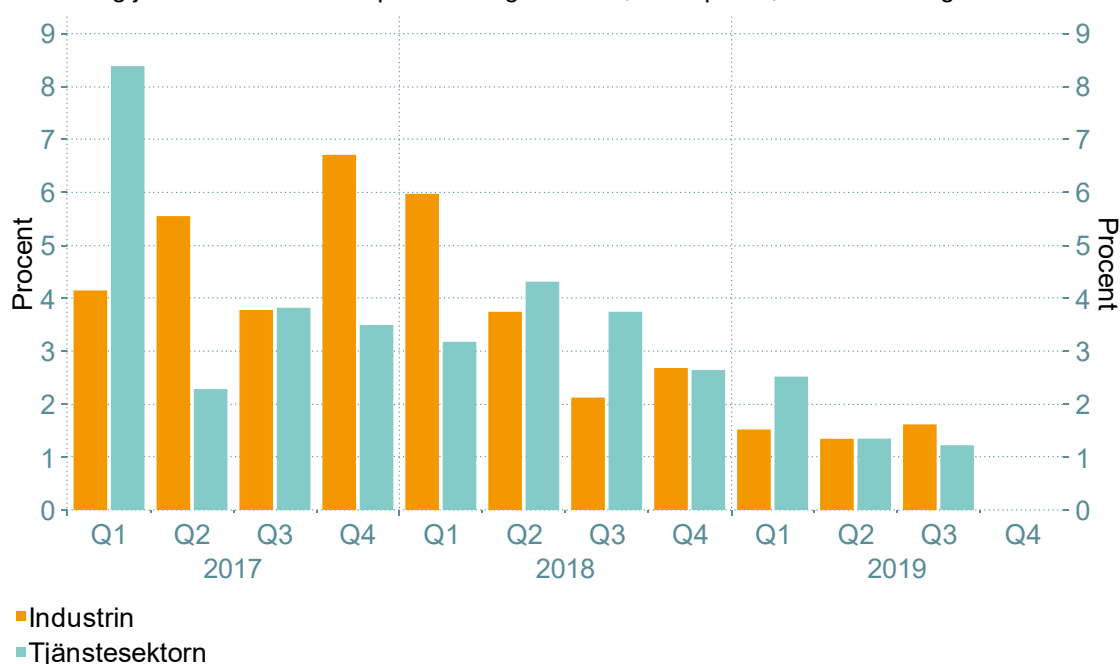
En viktig förklaring bakom den försämrade tjänstekonjunkturen är världshandelns drastiska försvagning sedan 2018. Världshandelsorganisationen WTO bedömer att världshandeln kommer att växa med svaga 1,2 procent under 2019. År 2017 växte världshandeln med 4,6 procent.

⁴ PMI-S, 4 december, Swedbank och Silf

En försvagad världshandel påverkar tjänstesektorn dels genom minskad direkt export från tjänstesektorn, och dels genom färre insatsleveranser till svensk exportindustri. Totalt sett står tjänster enligt den senaste statistiken för 58 procent av Sveriges exporterade förädlingsvärde.⁵ Det stora och ökande samspelet mellan industrin och tjänstesektorn får till följd att konjunkturen i båda sektorerna följs åt i relativt stor utsträckning, se diagram 2.

Diagram 2: Nedväxling både i industri- och tjänstekonjunkturen

Förändring jämfört med samma period föregående år, fasta priser, kalenderkorrigerat

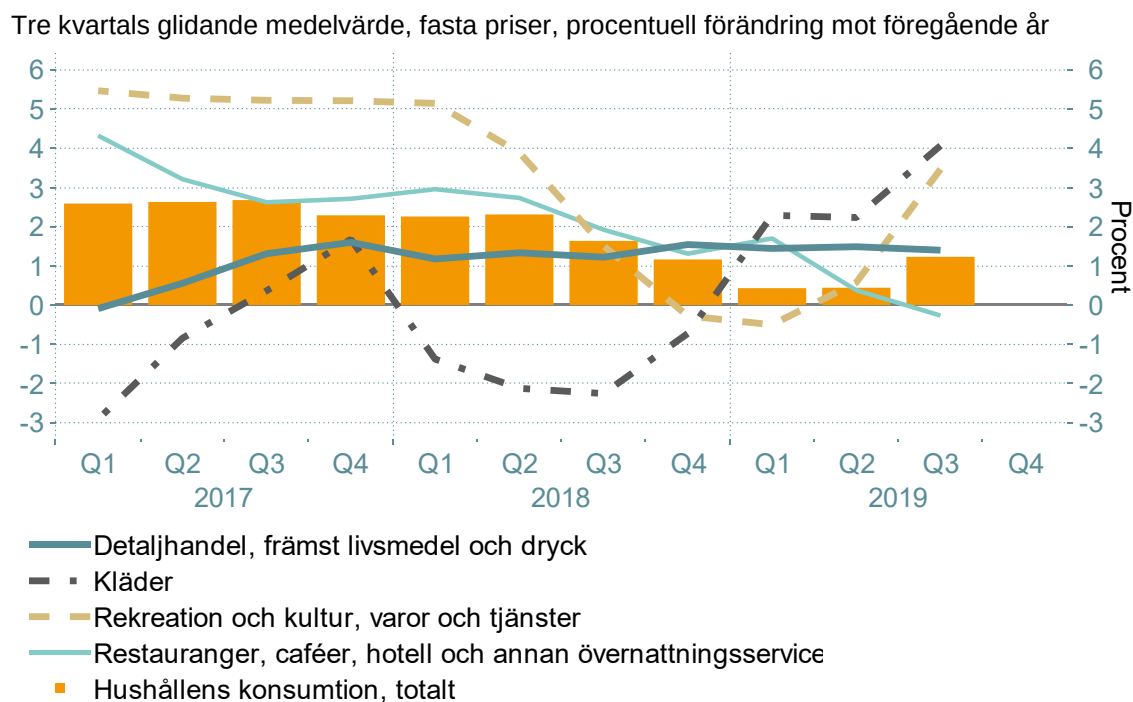
Källa: SCB Produktionsvärdeindex, Macrobond.

Den del av privat tjänstesektor som främst riktar sig till inhemsk konsumtion har också mött en bistrare konjunktur då ökningen av hushållens konsumtion började avta tydligt under loppet av 2018. Det innebar en lägre efterfrågan för branscher såsom detaljhandel, hotell och restaurang samt kultur, rekreation och nöje. De senaste utfallen enligt SCB:s indikator över hushållskonsumtionen pekar dock på en snabbare ökning av konsumtionen under det tredje kvartalet, se diagram 3. Samtidigt visar Konjunkturinstitutets konjunkturbarometer för november att hushållens stämningsläge fortsatt är svagare än normalt. Främst är hushållen pessimistiska vad gäller den svenska ekonomin.

⁵ Sveriges exportsektor växer, Teknikföretagen, april 2019

I takt med den lägre aktiviteten i ekonomin uppger nu de privata tjänsteföretagen att brist på efterfrågan är det största hindret för verksamhetens utveckling. 30 procent uppgav det i KI-barometern tredje kvartalet i år, jämfört med 15 procent för ett år sedan, se vidare avsnittet om arbetsmarknaden.

Diagram 3: Hushållens konsumtionstillväxt och några delbranscher

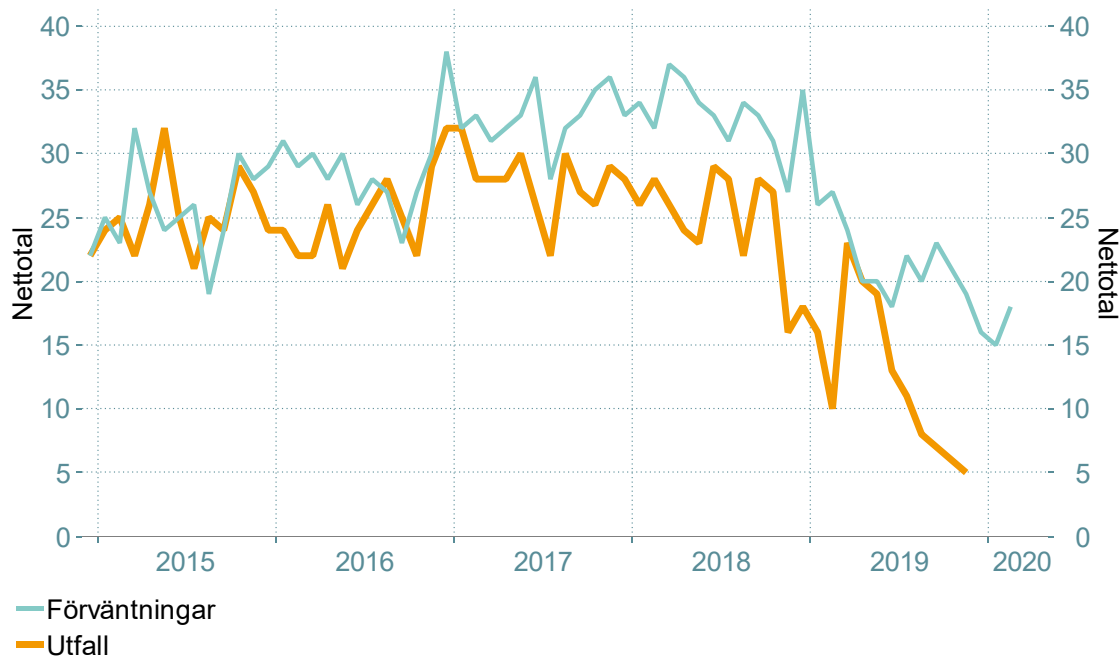

Källa: SCB (månadsindikator över hushållskonsumtion), Macrobond.

De privata tjänsteföretagen tycks under hösten ha haft för högt ställda förväntningar om efterfrågeutvecklingen. Det faktiska utfallet har blivit klart lägre än företagens förväntningar, enligt Konjunkturinstitutets konjunkturbarometer. Men tjänsteföretagen har trots de svaga utfallen i efterfrågan inte reviderat ned sina förväntningar på utvecklingen nämnvärt de kommande tre månaderna, se diagram 4. Utfallet för efterfrågan var i november på sin lägsta nivå sedan maj 2013.

Diagram 4. Tjänsteföretagen för optimistiska i synen på efterfrågan

Säsongrensade netttotal

Källa: Konjunkturinstitutet (Konjunkturbarometern), Macrobond

Utvecklingen inom företagstjänster

Den svagare världshandeln är en betydande orsak till den dämpade tillväxten bland flera företagstjänster.⁶ Dessa typer av tjänster står för omkring en fjärdedel av svensk export, indirekt genom att ingå i industrins exportvaror och direkt genom att företagen i branschen exporterar till slutkunder på världsmarknaden.⁷

Det tredje kvartalet i år drog företagstjänsterna ned tillväxten i den privata tjänstesektorn med 0,1 procentenheter. Det kan jämföras med 2018 då branscherna stod för nästan tre fjärdedelar av tillväxten.⁸

Företagstjänsterna inom juridik, ekonomi, vetenskap och teknik växte under 2018 i genomsnitt med 5,0 procent men tillväxttakten minskade mot slutet av året. Tillväxttakten har bromsat in väsentligt i år och produktionen har till och med oktober fallit med i genomsnitt 0,6 procent, enligt SCB:s tjänsteproduktionsindex. Inom

⁶ Till företagstjänster räknar Almega datakonsulter och telekombolag (SNI 61–63), bolag inom ekonomi, juridik, vetenskap och teknik (SNI 69–75) samt bemanningsföretag, resetjänster m.m. (SNI 77–82).

⁷ *Sveriges exportsektor växer*, Teknikföretagen, april 2019

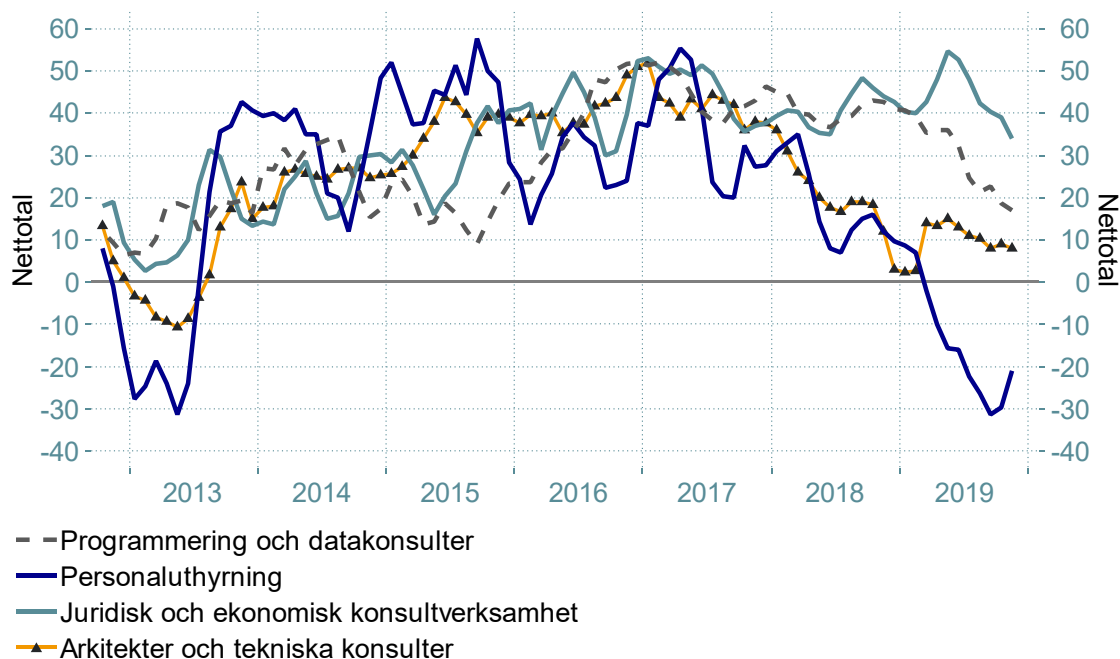
⁸ Här inräknat hela branschen informations och kommunikation, även om Almega inte inkluderar SNI 58–60 till begreppet företagstjänster, då delbranscherna inte redovisas separat i Tjänsteproduktionsindex

branschen håller sig ändå efterfrågan på juridisk och ekonomisk konsultverksamhet kvar på en hygglig nivå.

Efterfrågan på arkitekt- och tekniska konsulttjänster har däremot trendmässigt försvagats sedan inledningen av 2017, se diagram 5. Främst är det avmattningen i bostadsbyggande som påverkar branschen negativt, men en avtagande ordervolym hos tillverkningsindustrin till följd av svagare omvärldskonjunktur bromsar delbranschen industrikonsulter.⁹

Diagram 5: Efterfrågan på företagstjänster

Nettotal (utfall) till och med augusti, tre månaders glidande medelvärde, säsongsjusterat

Källa: Konjunkturinstitutet (Konjunkturbarometern), Macrobond

Under fjolåret stod branschen information och kommunikation, som utgörs till stor del av företagstjänster i datakonsulter, programmering och telekom¹⁰ mer än hälften av den samlade tillväxten inom den privata tjänstesektorn. Även denna bransch har haft en lägre tillväxttakt i år. Tillväxten har i genomsnitt varit 3,2 procent i årstakt till och med

⁹ Investeringssignalen, oktober 2019, Innovationsföretagen

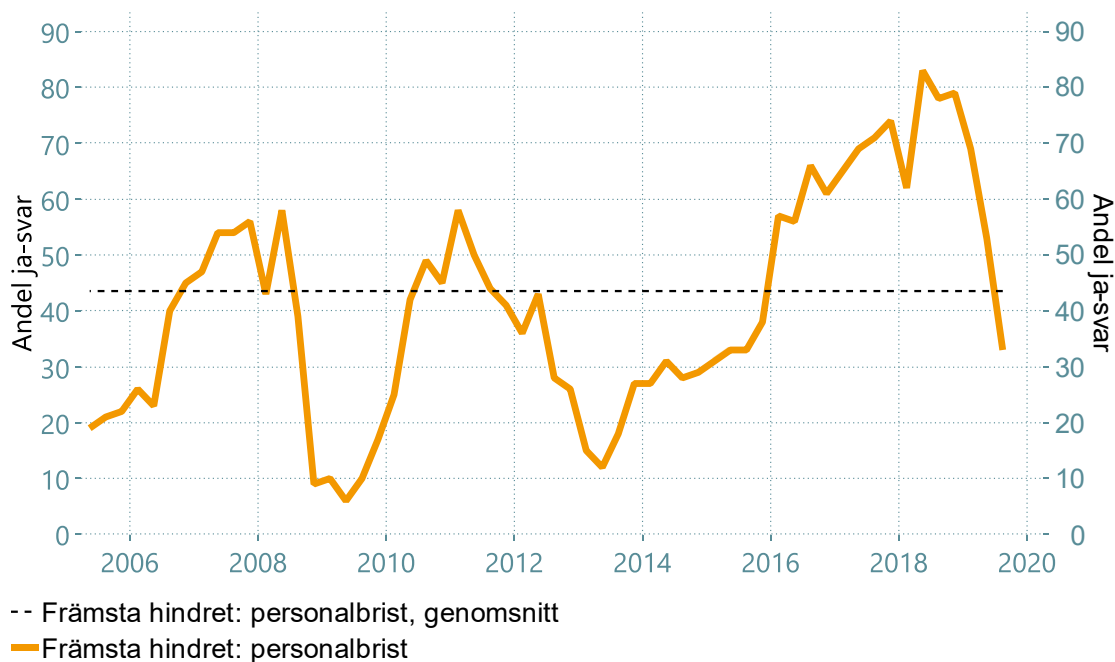
¹⁰ Inom information och kommunikation (SNI 58–63) ryms även förlag, film-, video- och TV-programverksamhet samt programsändning (SNI 58–60) vilka Almega inte räknar till företagstjänster.

oktober jämfört med motsvarande period under 2018. Branschen växte under 2018 med hela 10,5 procent.

En viktig förklaring till den svagare utvecklingen inom informations- och kommunikationsföretagen under 2019 är en klart svagare efterfrågan på datakonsult- och programmeringstjänster, se diagram 6. Från slutet av 2016 till och med andra kvartalet i år var det största hindret för datakonsult- och programmeringsföretagen en akut brist på kompetens. Under 2019 har dock bristen på kompetens minskat och det tredje kvartalet i år var brist på efterfrågan ett större problem för datakonsultföretagen.

Diagram 6. Fortsatt brist på datakonsulter och programmerare, men mindre akut än tidigare

Säsongsjusterade kvartalsvärden

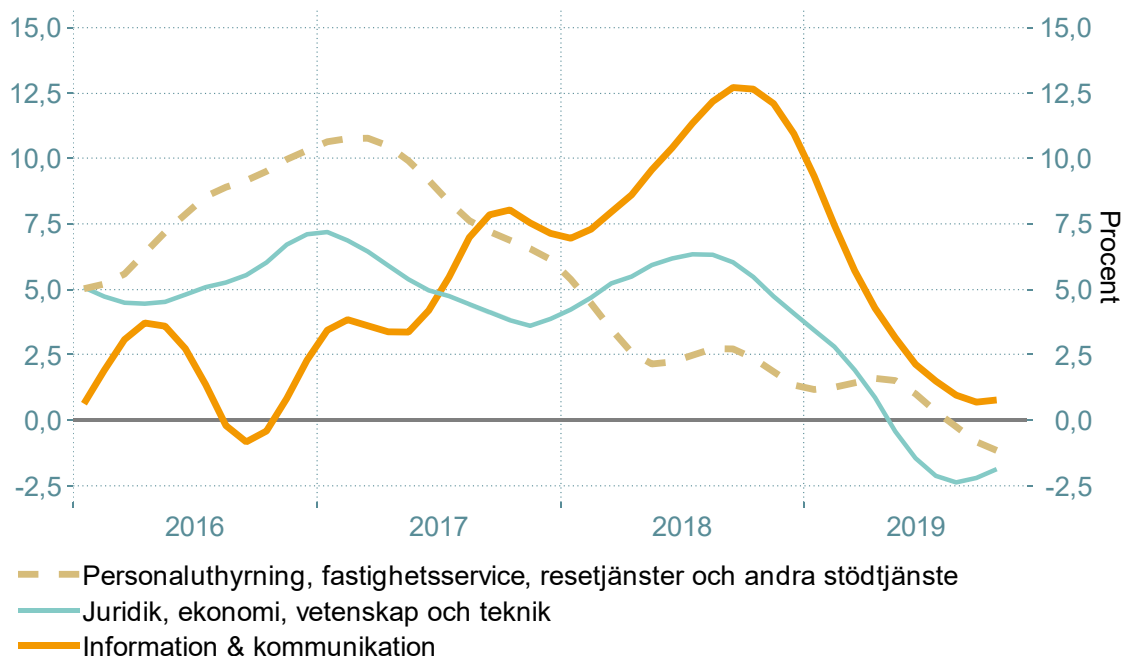

Tillväxttakten i resterande företagstjänster - personaluthyrning, fastighetsservice, resetjänster och andra stödtjänster – har succesivt dämpats sedan första kvartalet 2017 och tredje kvartalet i år föll tillväxten med 0,3 procent. Det var första gången sedan det andra kvartalet 2013 som branschen visade negativa tillväxttal.

Personaluthyrningsföretagen, som väger tungt bland dessa företagstjänster, har under året indikerat en mycket svag efterfrågeutveckling på sina tjänster, även om det senaste nettotalet för november på minus fyra indikerar en något bättre situation jämfört med tredje kvartalet då nettotalet var minus 30.

Diagram 7: Fortsatt svag tillväxt inom företagstjänster

Fasta priser, kalenderkorrigerat, trend¹¹

Källa: SCB (Tjänsteproduktionsindex), Macrobond

Omsättningen för medlemsföretagen inom Kompetensföretagen backade det tredje kvartalet i år med åtta procent på årsbasis. Det var fjärde kvartalet i rad med negativ tillväxt. Inom det största området industri/tillverkning som står för omkring 30 procent av branschens totala omsättning, minskade omsättningen med tolv procent jämfört med tredje kvartalet 2018.¹²

Utvecklingen inom handeln

Motorfordonshandeln och detaljhandeln hade uppvisade båda en snabbare tillväxt i årstakt under tredje kvartalet i år jämfört med andra kvartalet, se diagram 8. Tillväxten inom partihandeln har succesivt återhämtat sig under 2019 från att ha uppvisat nolltillväxt första kvartalet till 2,1 procent det tredje kvartalet, vilket var ungefär i linje med årstakten andra kvartalet på 2,2 procent. Produktionen inom handeln med motorfordon vände upp igen det tredje kvartalet och växte med 5,0 procent vilket dock jämförs mot ett svagt tredje kvartal 2018. Detaljhandeln ökade sin produktionstakt tredje kvartalet i år som uppgick till 2,4 procent. Branschen har hittills i år till och med

¹¹ I diagram 5 är månadsstatistiken trendsattad av SCB, det vill säga rensad för tillfälliga variationer.

¹² Kompetensföretagens kvartalsrapport Q3 2019

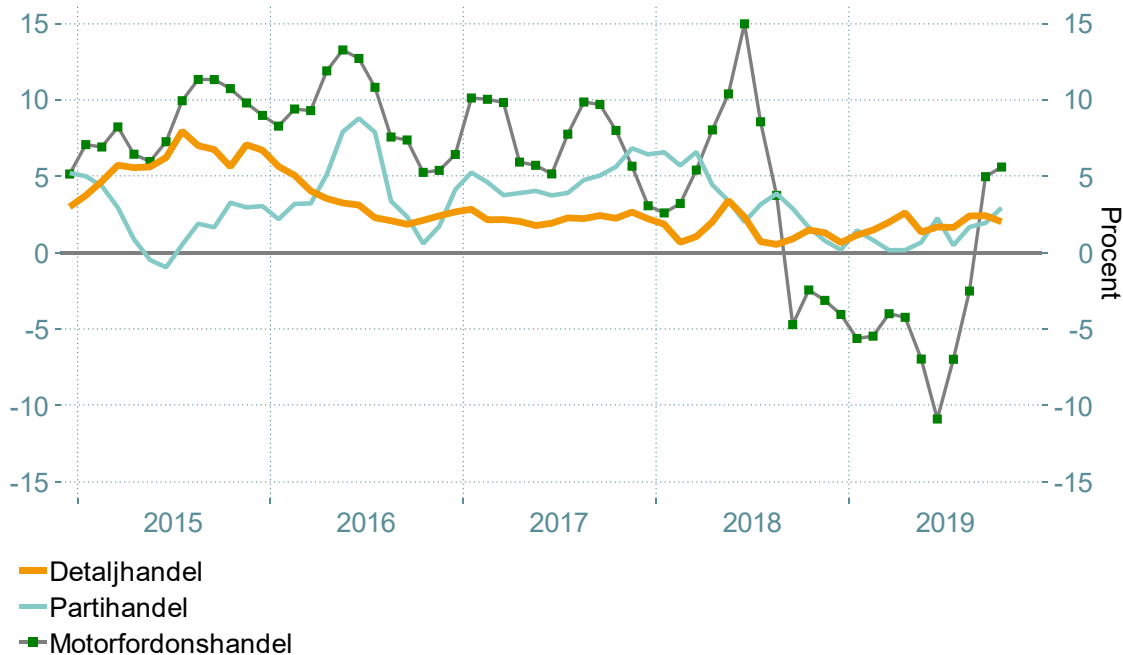
oktober växt med 2,1 procent i genomsnitt, att jämföra med den magra tillväxten på 1,2 procent under fjolåret.

Partihandeln följer industrin närmare i konjunkturen jämfört med övriga delbranscher inom handeln. Den gradvisa inbromsningen inom partihandeln under 2018 och inledningen av 2019 följer den nedväxling som även skett inom industrin. Tredje kvartalet i år uppvisade industrin en viss återhämtning, se diagram 2, vilket tycks avspeglar sig i en återhämtning även inom partihandeln, se diagram 8. Samtidigt pekade KI-barometerns konfidensindikator för industrin senast i november på ett fortsatt svagt läge, under det historiska genomsnittet, framförallt drivet av låga förväntningar på produktionsvolym.

Motorhandeln växte snabbt det första halvåret 2018 till följd av många bilinköp innan det nya bilskattesystemet (Bonus Malus) infördes 1 juli. Från och med juli 2018 har istället omsättningstillväxten i branschen varit negativ mätt i årstakt fram till och med juni i år. Från och med juli i år och framåt har omsättningstillväxten vänt upp igen delvis till följd av att perioden jämförs mot den låga tillväxten under samma period 2018.

Diagram 8: Produktionstillväxt inom handeln

Fasta priser, kalenderkorrigerat, 3 månaders glidande medelvärde

Källa: SCB, Macrobond

Detaljhandelns något snabbare tillväxt det tredje kvartalet 2019 på 2,4 procent i årstakt hänger delvis samman med att hushållens konsumtion också tog mer fart tredje kvartalet och växte med 1,5 procent jämfört med samma period året innan¹³. Det är den starkaste utvecklingen av hushållens konsumtion sedan det tredje kvartalet 2018.

Utvecklingen inom vård och omsorg samt utbildning

Trots den demografiska utvecklingen med fler unga och äldre i befolkningen har den privat drivna vården och omsorgen haft nolltillväxt i genomsnitt sedan inledningen av 2017 till och med oktober i år. Tillväxten under 2019 har hittills till och med oktober varit negativ, även om det under tredje kvartalet uppmättes en tillväxt på 1,3 procent, enligt SCB:s tjänsteproduktionsindex.

Några tänkbara orsaker bakom den svaga tillväxten är dels att utredningen om vinster i välfärden har haft en negativ inverkan på viljan att investera i branschen. Långa handläggningstider för beslut om att få starta vård och omsorgsverksamhet bidrar sannolikt också till en svagare tillväxt. Även införandet av den så kallade vårdmomsen från 1 juli i år försvårar för verksamheterna. Momsen gäller på inhyrd vårdpersonal från bemanningsföretag, men också för läkare och annan legitimerad vårdpersonal som verkar som konsulter hos andra vårdgivare.

Även i utbildningsbranschen stod tillväxten stilla i genomsnitt under 2017 och 2018. Debatten om vinster i välfärden har sannolikt påverkat investeringsviljan i även denna bransch negativt. I år har branschen dock haft en tillväxt på i genomsnitt 4,7 procent till och med oktober månad. En del av det förklaras av ett extra kraftigt månadsutfall i maj på 17 procent på årsbasis, enligt SCB:s tjänsteproduktionsindex.

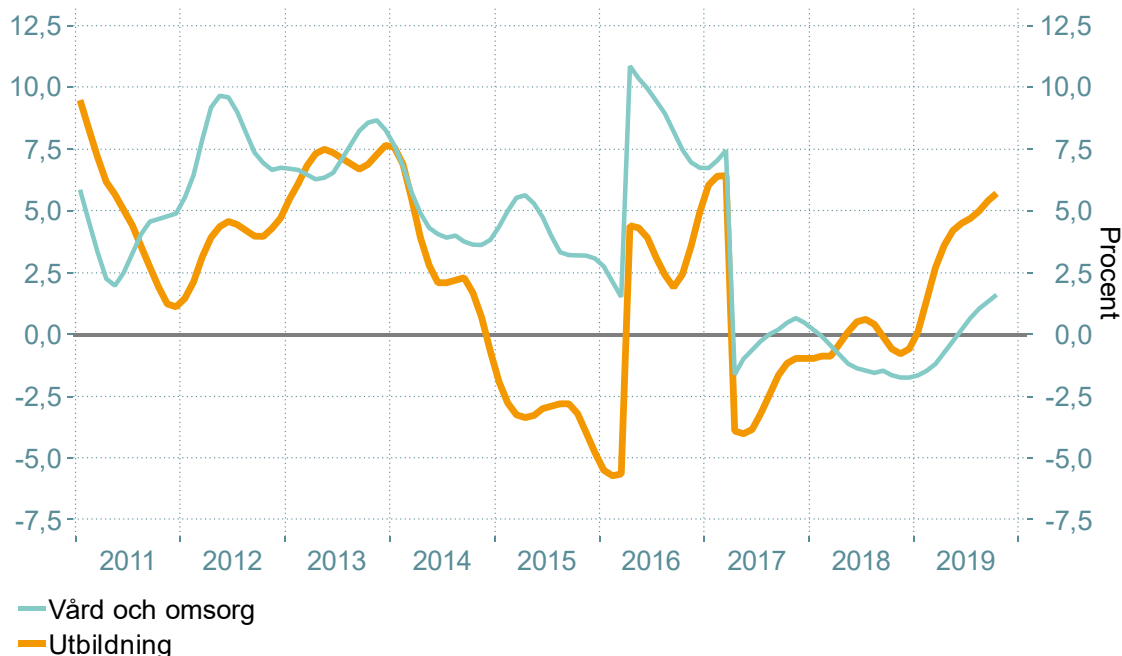
Den allt mer ansträngda ekonomin i kommuner och regioner som de närmsta åren spås på av ett sämre konjunkturläge i ekonomin samt fler äldre och yngre i befolkningen får också effekter på privata utförare av vård och omsorg samt utbildning. Kommunerna ska till exempel fördela skolpengen enligt likabehandlingsprincipen, dvs enligt samma principer för både privat och offentligt driven verksamhet. Drar kommunerna ned i skolbudgeten får det därmed till följd att även skolpengen per capita för privata utförare blir lägre. Enligt SKR:s beräkningar kommer kommuner och regioner trots vissa skattehöjningar att ha ett samlat underskott på 43 miljarder kronor 2023 om kostnaderna följer befolkningsökningen.¹⁴

¹³ Enligt SCB nationalräkenskaperna 29 november 2019, fasta priser och säsongrensat.

¹⁴ Ekonomirapporten, oktober 2019, SKR.

Diagram 9: Produktionstillväxten inom vård och omsorg samt utbildning¹⁵

Fasta priser, kalenderkorrigerat, trend

Källa: SCB (Tjänsteproduktionsindex)

Utvecklingen inom konsumentnära och övriga tjänstebranscher

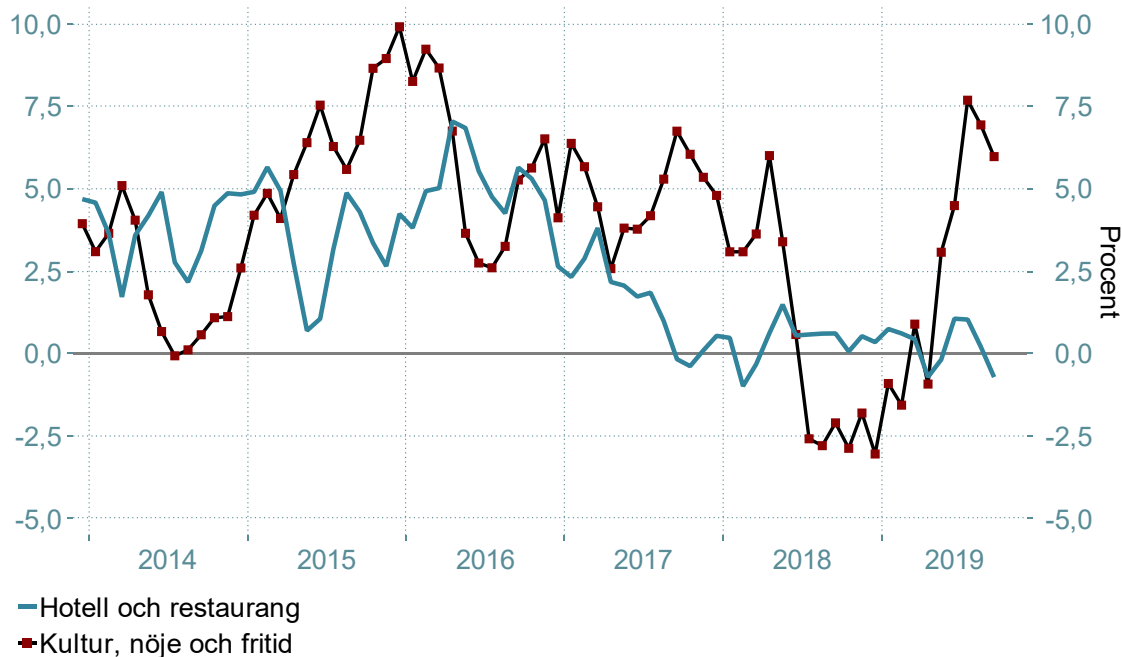
Efter att hushållen under året dragit upp sin konsumtion inom kultur, nöje och fritid har branschen haft ett lyft i produktionstillväxten. Tredje kvartalet i år låg tillväxttakten på 2,9 procent i årstakt. Det är en tydlig förbättring jämfört med 2018 då branschens produktion minskade med 0,2 procent i genomsnitt, se diagram 10.

Motsatt förhållande gäller hotell och restaurang vilket hushållen har dragit ner sin konsumtion av under året, se diagram 3. Det avspeglar sig i den svaga tillväxttakten för branschen på 0,4 procent i genomsnitt hittills under 2019 till och med oktober. Det tredje kvartalet i år ökade branschens omsättning med 0,5 procent jämfört med motsvarande period 2018.

¹⁵ I tidsserierna för branschen vård och omsorg syns ett brott i april 2016. Det beror på att SCB förändrar sitt urval i månadsskiftet mars/april. Att urvalsbytet lett till ett tidsseriebrott kan i sin tur bero på omstruktureringar i branscherna, t ex att en eller flera större aktörer förändrar omsättningsnivåer alternativt har bytt SNI-kod.

Diagram 10: Splittrad utveckling inom konsumentnära branscher

Fasta priser, kalenderkorrigerat, 3 månaders glidande medelvärde

Källa: SCB (Tjänsteproduktionsindex)

Branschen transport- och magasineringsföretags tillväxt var 2017 i genomsnitt 2,0 procent, men började mattas av under loppet av 2018 för att uppgå till 1,1 procent i årsgenomsnitt, vilket ändå sett till branschens genomsnittliga tillväxttakt sedan 2000 på 0,5 procent per år var relativt god tillväxt. Under 2019 har tillväxten till och med oktober varit negativ med 0,5 procent. Branschen påverkas av avmattningen inom industrin som skett under ungefär motsvarande tidsperiod.

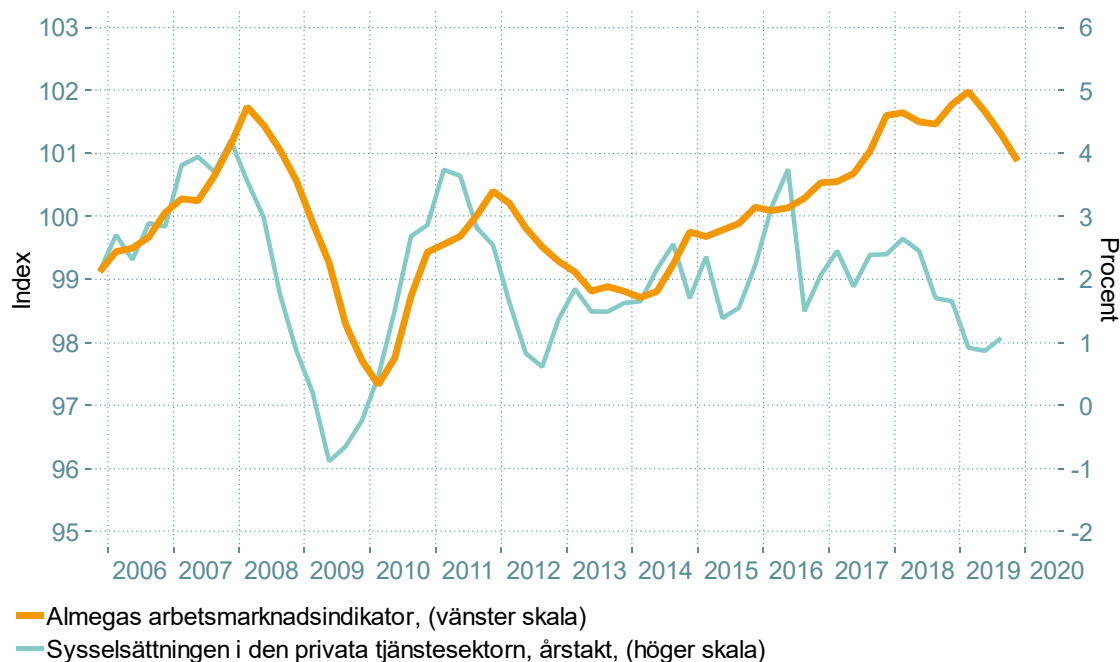
I övrigt var tillväxten inom fastighetsbranschen 2,1 procent på årsbasis under det tredje kvartalet, en bit över den historiska tillväxten sedan år 2000 på 1,2 procent om året. Branschen tycks än så länge stå emot avmattningen i konjunkturen och stod för en tredjedel av den samlade tillväxten inom den privata tjänstesektorn.

3 Jobbtillväxten i tjänstesektorn bromsar in

3.1 Arbetsmarknadsindikatorn och kompetensförsörjningen

Nya jobb skapas fortfarande i den privata tjänstesektorn men inte i samma utsträckning som under 2018. Sysselsättningstillväxten i den privata tjänstesektorn har fallit från cirka 2,5 procent i årstakt under början av 2018 till runt en procent i årstakt under de tre första kvartalen 2019. Detta är den lägsta sysselsättningstillväxten i den privata tjänstesektorn sedan den förra konjunkturedgången 2012, samtidigt tycks fallet i tillväxttakt ha bromsat in under det tredje kvartalet i år.¹⁶

Diagram 11: Sysselsättningstillväxten i den privata tjänstesektorn enligt Almedias arbetsmarknadsindikator och SCB.

Källa: Almedias arbetsmarknadsindikator, SCB, Macrobond,

Anm: Almedias arbetsmarknadsindikator bygger på uppgifter om företagens anställningsplaner och brist på arbetskraft från Konjunkturinstitutets konjunkturbarometer samt uppgifter om vakansgraden i tjänstesektorn. Almedias indikator baseras på en skattning mot sysselsättningstillväxten i den privata tjänstesektorn enligt Nationalräkenskaperna. 100 är det historiska genomsnittet för indikatorn sedan 2005.

Almedias arbetsmarknadsindikator som bland annat bygger på tjänsteföretagens anställningsplaner faller för tredje kvartalet i rad och ligger under fjärde kvartalet 2019 på 101 vilket dock fortfarande är över det historiska genomsnittet på 100. Som framgår av diagram 10 har arbetsmarknadsindikatorn sedan 2016 förutspått en högre

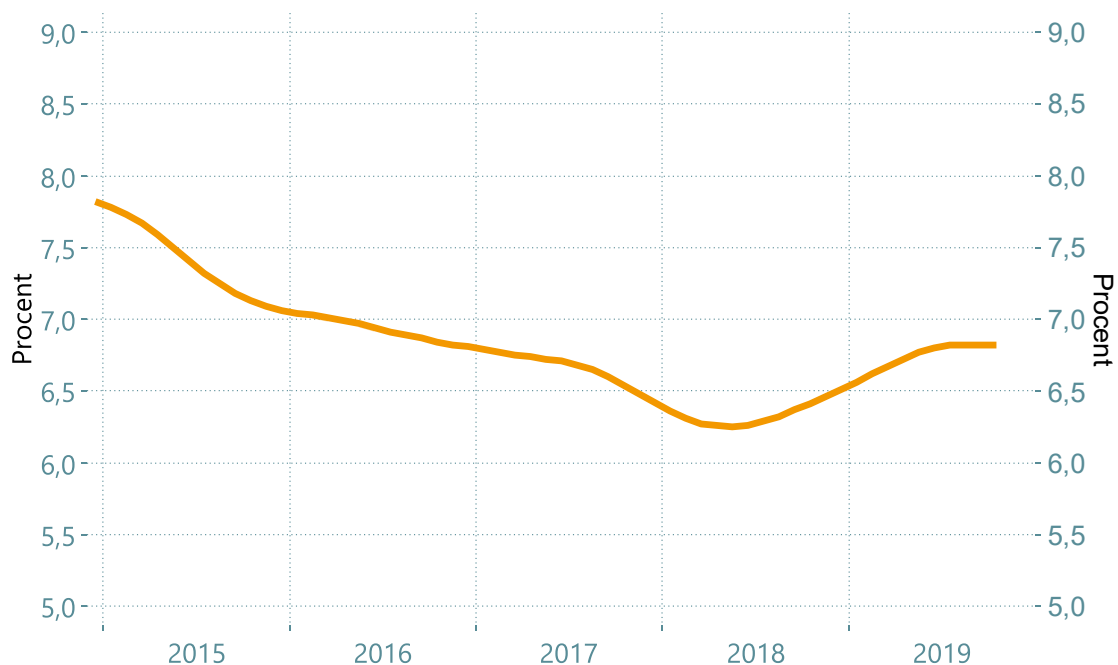
¹⁶ Enligt sysselsättningsstatistiken i nationalräkenskaperna, till och med tredje kvartalet 2019, SCB.

sysselsättningstillväxt i den privata tjänstesektorn än vad som faktiskt blivit fallet. Den stora bristen på arbetskraft 2017 och 2018 kan ha bidragit till denna avvikelse genom att tjänsteföretagen inte kunde anställa personal i den omfattning som de planerade då.¹⁷

Inbromsningen i den privata tjänstesektorn betyder mycket för näringslivets totala sysselsättning eftersom den stora majoriteten av de nya jobben i näringslivet skapas i tjänstesektorn.¹⁸ Även om den totala sysselsättningen på arbetsmarknaden fortfarande ökar räcker inte det för att sysselsätta den växande arbetskraften. I oktober 2019 var den säsongsrensade och utjämnade arbetslösheten 6,8 procent.¹⁹

Diagram 12: Arbetslöshet (15–74 år) januari 2015 till oktober 2019

Procent av arbetskraften säsongsrensat och utjämnat.

Källa: SCB, AKU

I takt med att sysselsättningstillväxten i tjänstesektorn bromsar in har företagen dragit ner sina anställningsplaner. De privata tjänsteföretagens anställningsplaner på tre månaders sikt har sjunkit trendmässigt sedan mitten av 2017, enligt

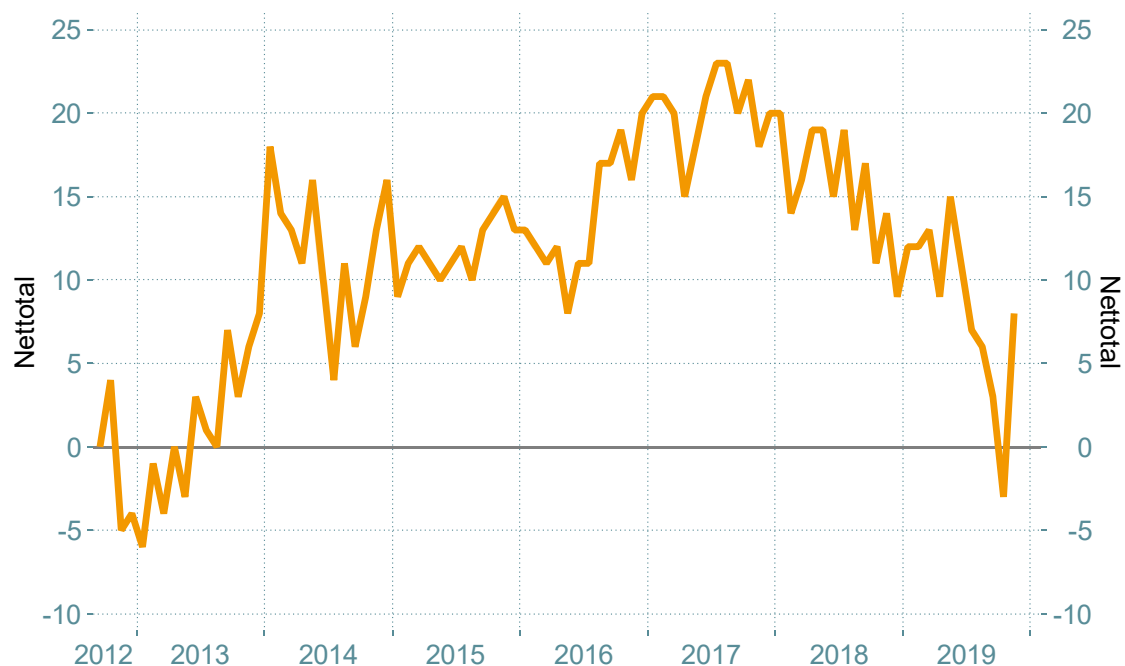
¹⁷ Arbetsmarknadsindikatorn kalibreras om inför kvartal 1 2020.

¹⁸ Under 2018 skapades 54 000 nya jobb i näringslivet. 45 000 av dem tillkom i den privata tjänstesektorn. Källa: SCB, Nationalräkenskaperna.

¹⁹ SCB, AKU. Dessa siffror gäller efter den revidering av AKU som gjordes i november 2019 sedan ett allvarligt mätfel upptäckts i tidigare AKU-siffror. Mellan oktober 2018 och oktober 2019 ökade arbetskraften med 64 000 personer, sysselsättningen med 43 000 personer och arbetslösheten med 21 000 personer.

Konjunkturinstitutets barometer. Företagens förväntningar om antalet anställda var i oktober 2019 de lägsta sedan mitten av 2013. Dock skedde en återhämtning under november i år. Finans- och försäkringsföretagen samt företag inom arbetsförmedling och bemanning räknade i november med att minska sin personalstyrka framöver medan tekniska konsulter, datakonsulter, juridiska och ekonomiska konsulter samt transportföretag fortfarande räknade med att öka antalet anställda.

Diagram 13: Tjänsteföretagens förväntningar på antal anställda tre månader framåt
Nettotal, säsongrensat

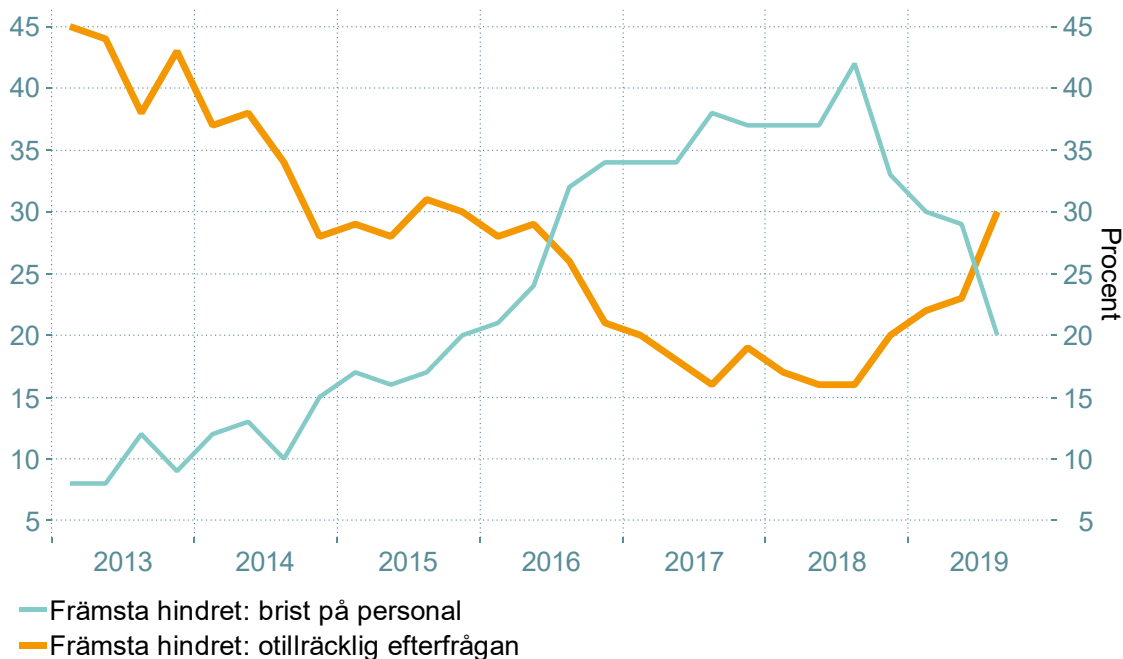
Källa: Konjunkturinstitutet och Macrobond.

Bristen på arbetskraft är fortfarande hög i den privata tjänstesektorn även om den minskar. 31 procent av tjänsteföretagen hade brist på arbetskraft det tredje kvartalet 2019 jämfört med 50 procent samma kvartal 2018.

För första gången sedan början av 2013 är dock brist på efterfrågan ett större problem för tjänsteföretagen än brist på arbetskraft. Det tredje kvartalet 2019 uppgav 20 procent av företagen i tjänstesektorn att brist på arbetskraft var det främsta hindret för deras verksamhet medan 30 procent av företagen svarade att brist på efterfrågan var det största hindret.²⁰

²⁰ Konjunkturinstitutet (KI-barometern).

Diagram 14: Största hindret för tjänsteföretagens verksamhet
Procent av svarande företag

Källa: Konjunkturinstitutet

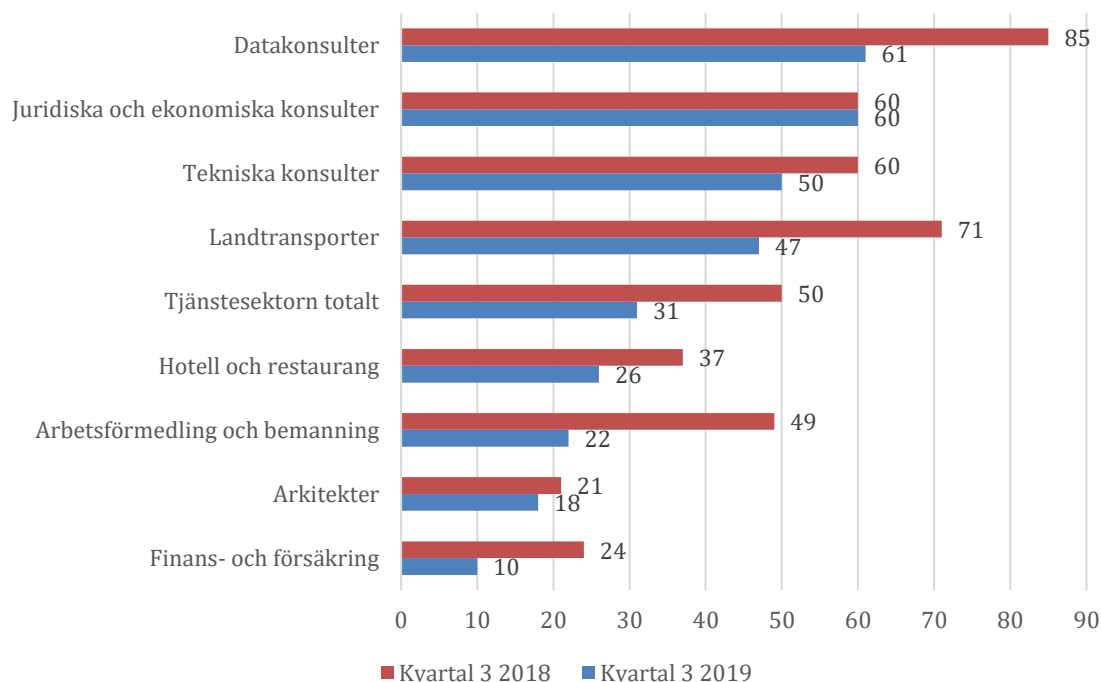
Bristen på arbetskraft varierar kraftigt mellan olika tjänstebranscher. Som framgår av diagram 14 hade bara tio procent av företagen inom finans och försäkring brist på personal under det tredje kvartalet 2019 medan 61 procent av datakonsulterna hade det. Bristen på arbetskraft har minskat i samtliga branscher jämfört med samma kvartal 2018. I samtliga branscher utom tekniska konsulter och juridiska och ekonomiska konsulter var bristen på efterfrågan ett större hinder för företagen än bristen på arbetskraft.

Andelen vakanser i näringslivet har ökat betydligt sedan 2013 trots att arbetslösheten inte sjunkit i samma utsträckning. Detta tyder på att matchningen på arbetsmarknaden har försämrats under denna period.²¹ Sedan våren 2018 har dock andelen vakanser minskat i både den privata tjänstesektorn och industrin.

²¹ En del av försämringen av matchningen beror på en ändrad sammansättning av de arbetssökande, främst att de utrikes födda ökat. Enligt Riksrevisionen har dock två tredjedelar av försämringen av matchningen andra orsaker. Källa: Matchningen på arbetsmarknaden – sökandesammansättningens betydelse (RiR 2017:26), Riksrevisionen 2017

Diagram 15: Andel företag med brist på arbetskraft i tjänstebranscher kvartal tre 2018 och kvartal tre 2019

Procent säsongsrensats

Källa: Konjunkturinstitutet.

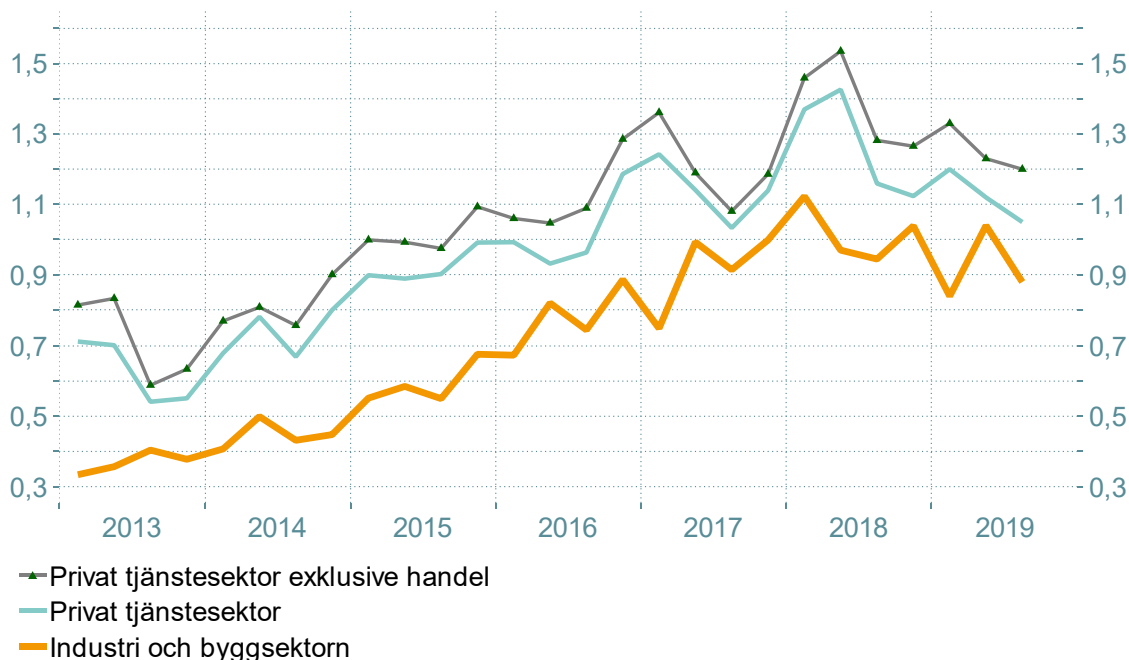
Under det tredje kvartalet 2019 fanns 59 000 lediga jobb i den privata tjänstesektorn, vilket motsvarade 78 procent av antalet lediga jobb i näringslivet. Det var 4 000 färre än under det tredje kvartalet 2018. Hälften av de lediga jobben inom den privata tjänstesektorn – 29 000 – fanns inom företagstjänster samt information och kommunikation.²²

Som framgår av tabell 2 ökade sysselsättningen inom den privata tjänstesektorn med 26 000 personer mellan tredje kvartalet 2018 och 2019 jämfört med 41 000 personer under föregående år.

Den långsammare jobbtillväxten i tjänstesektorn förklaras av att jobben inom företagstjänster ökar i betydligt långsammare takt än tidigare. Mellan tredje kvartalet 2018 och 2019 ökade sysselsättningen inom företagstjänster med 4 000 personer eller 0,6 procent jämfört med 28 000 personer eller 5,0 procent under föregående år.

²² SCB, Lediga jobb och vakanser i näringslivet. Till företagstjänster räknas: Näringsgren M; juridik, ekonomi, vetenskap och teknik samt N; uthyrning, fastighetsservice m.m.

Diagram 16: Vakansgraden i olika delar av näringslivet, till och med kvartal tre 2019

Källa: Almega och SCB

Inom informations- och kommunikation, där telekom, dataprogrammering och datakonsulter ingår, ökade däremot sysselsättningen med 10 000 personer eller 4,7 procent mellan det tredje kvartalet 2018 och 2019 jämfört med 3 000 personer eller 1,3 procent under föregående år.

Inom hotell- och restaurang ökade sysselsättningen med 7 000 personer eller 3,6 procent vilket var en kraftig återhämtning jämfört med minskningen under samma period ett år tidigare.

Inom hälso- och sjukvården samt vård- och omsorg minskade sysselsättningen sammanlagt med 3 000 personer sammanlagt mellan det tredje kvartalet 2018 och 2019 jämfört med oförändrad sysselsättning under föregående år. Det är sannolikt att den tidigare debatten om vinster i välfärden och även införandet av moms på uthyrd vårdpersonal den 1 juli i år påverkat branschen negativt.

Tabell 2: Förändring av antalet sysselsatta i den privata tjänstesektorn

Förändring i tusental jämfört med motsvarande period föregående år. Faktiska värden.

	2019 Q3/ 2018 Q3	2018 Q3/ 2017 Q3
Tjänsteproducenter totalt, därav:	+ 26	+ 41
Handel	0	- 5
Transport och magasinering	+ 4	+ 8
Hotell- och restaurang	+ 7	- 9
Information och kommunikation	+ 10	+ 3
Finans- och försäkringsverksamhet	+ 2	+ 2
Fastighetsbolag och fastighetsförvaltare	+ 5	+ 5
Företagstjänster	+ 4	+ 28
Utbildning	0	+ 2
Hälso- och sjukvård	+ 2	+ 2
Vård och omsorg	- 5	- 2
Personliga och kulturella tjänster	- 3	+ 8

Källa: SCB, nationalräkenskaperna

3.2 Arbetskraftskostnader i tjänstesektorn i Sverige och Europa

Sverige är en liten och öppen ekonomi där exporten motsvarar cirka 45 procent av vår BNP. En stor och växande del av jobben finns därmed inom branscher som är utsatta för internationell konkurrens. Detta har länge varit verkligheten för tillverkningsindustrin men nu utsätts en allt större del av tjänstesektorn för internationell konkurrens.

29 procent av den privata tjänstesektorns förädlingsvärde exporterades 2016. Tjänsteföretag stod för 44 procent av näringslivets totala export av förädlingsvärde 2016 jämfört med 34 procent 2008. En viktig förklaring till den ökande tjänsteexporten är att teknisk utveckling och digitalisering underlättat exporten av olika typer av företagstjänster inklusive IT-tjänster.²³

Tjänster ingår dessutom i allt större utsträckning i industrivaror som exporteras, till exempel i form av design eller programvara. Räknar man även in tjänsteinnehållet i exporterade varor utgjorde tjänster 58 procent av näringslivets export av förädlingsvärde 2016 jämfört med 50 procent 2008. Näringslivets export är numera en blandning av varor och tjänster där tjänsternas andel stiger.²⁴

Digitaliseringen innebär dessutom också att tjänsteföretag som säljer till svenska hushåll, som detaljhandeln, möter allt mer internationell konkurrens från internationella e-handelsföretag.²⁵

Hur höga den svenska privata tjänstesektorns arbetskraftskostnader är i förhållande till arbetskraftskostnaderna i tjänsteföretag internationellt blir därmed allt viktigare för tjänsteföretagens konkurrenskraft och för konkurrenskraften i hela näringslivet.

Idag pågår redan en utflyttning av avancerad tjänsteproduktion till utlandet. Tjänsteföretagen vittnar om att en utmaning just är höga arbetskraftskostnaderna kombinerat med brist på kompetens, inte minst inom den kunskapsintensiva tjänstesektorn.²⁶

De svenska arbetskraftskostnaderna – där både löner, löneskatter och eventuella lönesubventioner ingår – inom tjänstesektorn är också höga i en internationell jämförelse. Enligt Eurostat var den genomsnittliga arbetskraftskostnaden inom den svenska privata tjänstesektorn den sjätte högsta inom EU/EES 2018.

²³ Teknikföretagen (2019) Sveriges exportsektor växer.

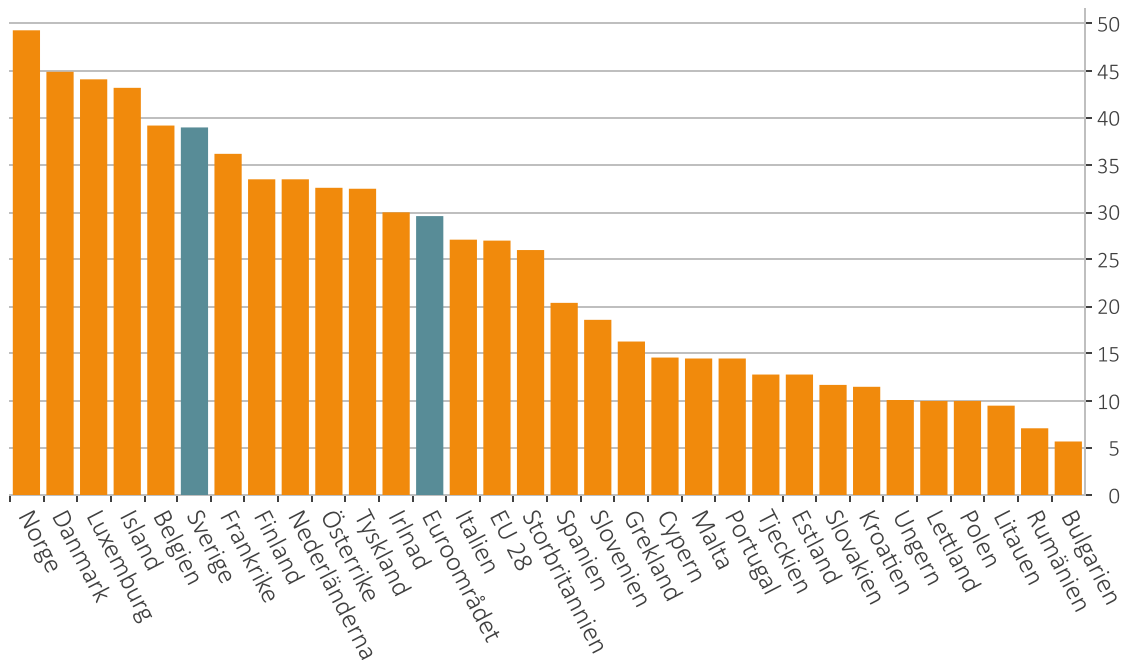
²⁴ Ibid.

²⁵ Svensk Handel (2019) Den fysiska handelsplatsens framtid.

²⁶ Se t ex ”Hur Sverige kan förbli en kunskapsnation”, Almega, 2018

Genomsnittskostnaden var 32 procent högre än genomsnittet i Euroområdet och 20 procent högre än i Tyskland.

Diagram 17: Arbetskraftskostnad inom den privata tjänstesektorn 2018
Euro per arbetad timme

Källa: Eurostat, Labor costs annual data

Anm: Kostnad för arbetskraft inklusive löneskatter minus subventioner.

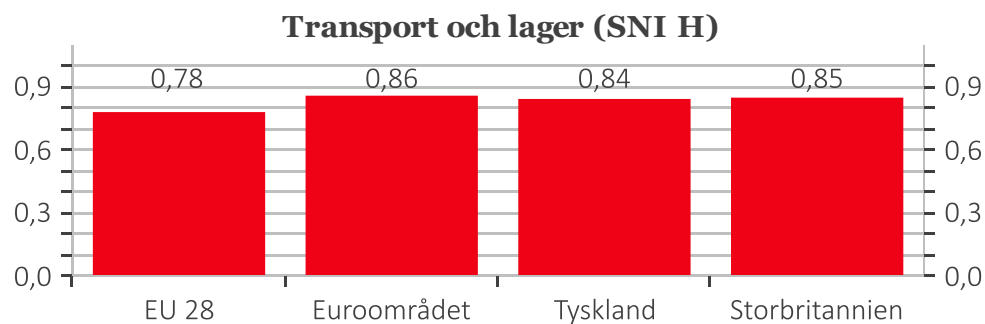
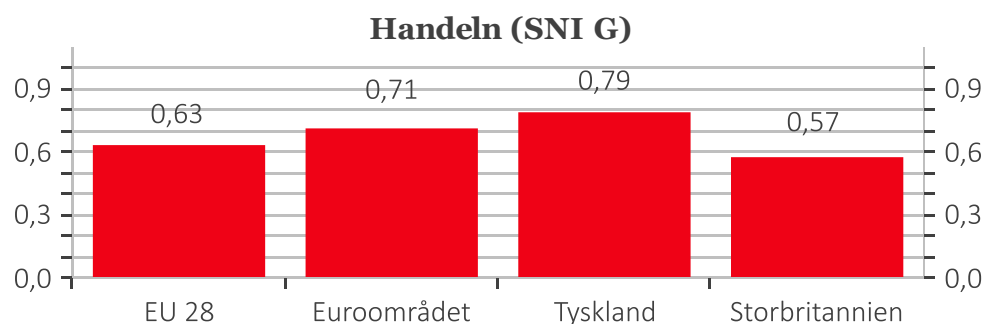
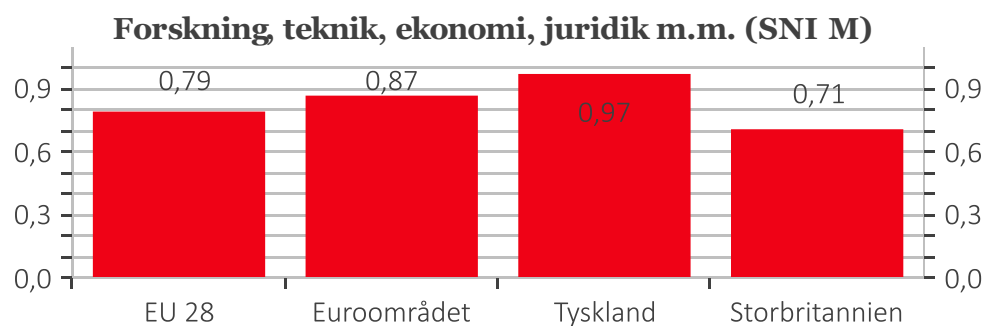
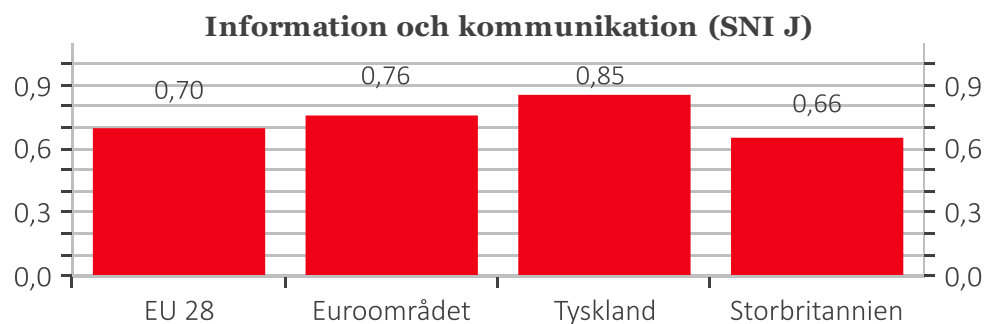
De höga svenska arbetskraftskostnaderna bekräftas även om man studerar kostnaderna i olika tjänstebranscher. I diagrammen nedan jämförs kostnaderna i ett urval tjänstebranscher som är särskilt utsatta för internationell konkurrens.

Inom företagstjänster som forskning, teknik, ekonomi m.m. ligger de svenska arbetskraftskostnaderna 15 procent över de genomsnittliga kostnaderna i Euroområdet och inom information och kommunikation 32 procent över. Inom transporter och handel ligger de svenska arbetskraftskostnaderna 17 procent över genomsnittskostnaderna i Euroområdet och inom handel 41 procent.²⁷ Både partihandel och transporttjänster spelar en viktig roll för tillverkningsindustrins införsel och leveranser av insats och exportvaror.²⁸

²⁷ Svenska arbetskraftskostnader som andel av kostnaderna i Euroområdet.

²⁸ Teknikföretagen (2019) Sveriges exportsektor växer.

Diagram 18: Arbetskraftskostnader i olika tjänstebranscher 2018
Andel av den svenska kostnaden, procent.

Källa: Eurostat, Labor costs annual data, Macrobond

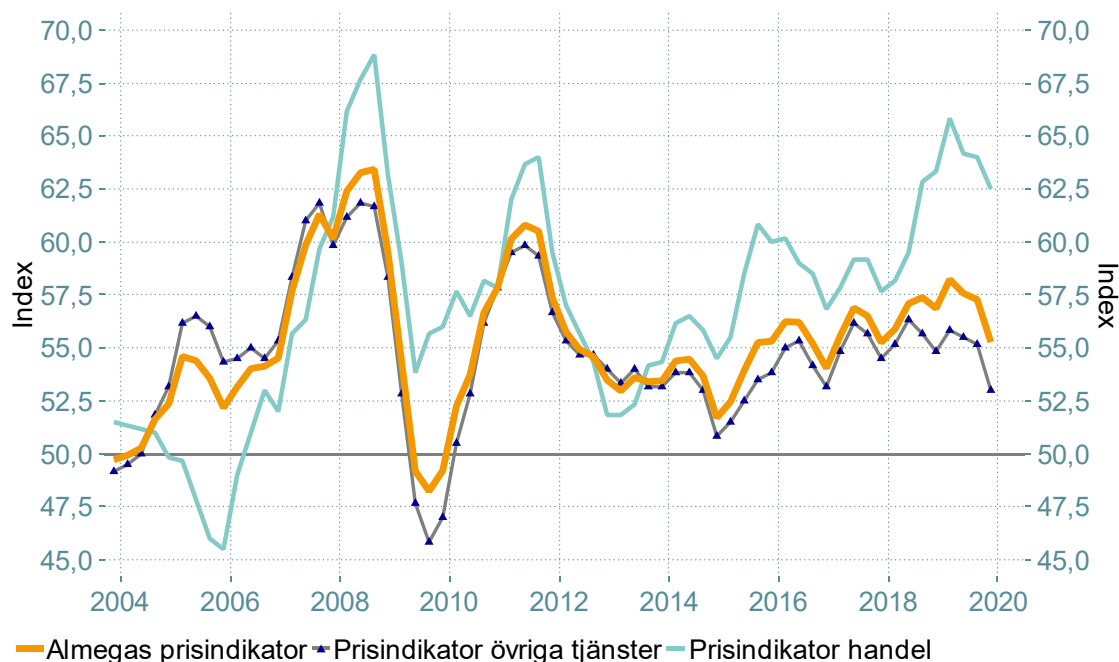
4 Producentpriserna mattas av fjärde kvartalet

4.1 Prisindikatorn och försäljningspriserna

Almeegas prisindikator över företagens försäljningspriser för det fjärde kvartalet 2019 vände tydligt nedåt och indikerar att de privata tjänsteföretagens försäljningspriser väntas öka klart långsammare årets sista kvartal jämfört med kvartalet innan. Inom både handeln och övriga tjänsteföretag väntas prisökningstakten bromsa in.

Försäljningspriserna inom handeln väntas dock öka klart snabbare än priserna bland övriga privata tjänstenärings, främst till följd av den svaga kronan. Sedan det fjärde kvartalet 2014 har indikatorn visat en försiktigt uppåtgående trend som nu ser ut att vara bruten vilket också var väntat mot bakgrund av det försvagade konjunkturläget.

Diagram 19: Almeegas prisindikator²⁹ för fjärde kvartalet 2019

Källa: Almega, Konjunkturinstitutet (KI-barometern)

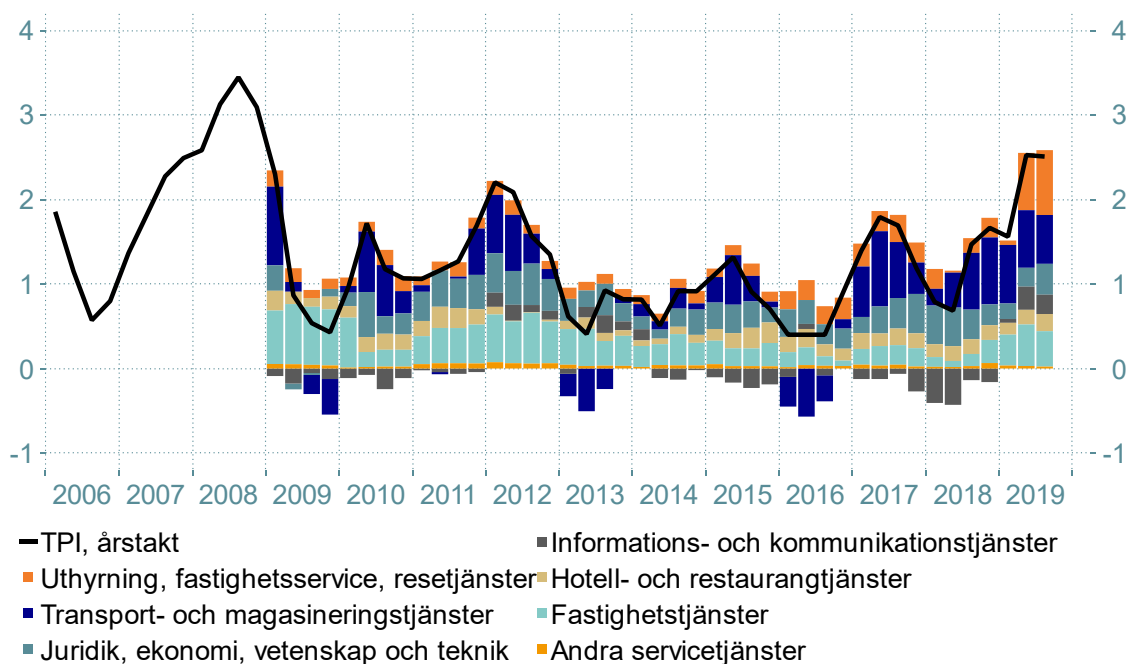
²⁹ Prisindikatorn visar prisförändringar mellan kvartal och indikerar också det närmaste kvartalets prisutveckling. Den är inget mått på prisnivån utan visar om priserna väntas öka, minska eller vara oförändrade, drygt en månad innan SCB publicerar utfallet för det aktuella kvartalet. Ett indexvärde över 50 indikerar en ökning av prisnivån och under 50 en indikerar en nedgång.

Prisindikatorn för tredje kvartalet pekade på att försäljningspriserna skulle öka i samma takt som kvartalet innan, vilket också blev utfallet enligt SCB:s tjänsteprisindex som visade på prisökningar med 2,5 procent i årstakt både det andra och tredje kvartalet.

Under den förra högkonjunkturen innan finanskrisen ökade försäljningspriserna bland tjänsteproducenter, exklusive handeln, som mest med drygt tre procent se diagram 20. Prisökningarna blev inte lika stora under den senaste högkonjunkturen och ökningstakten väntas nu vända nedåt igen. En bakomliggande anledning till den något svagare prisutvecklingen denna gång är sannolikt den alltmer tilltagande internationella konkurrensen för de privata tjänsteföretagen.³⁰

Diagram 20: Tjänstebranschernas bidrag (procentenheter) till utvecklingstakten i Tjänsteprisindex (TPI)³¹

Kvartalsvärden till och med tredje kvartalet 2019

Källa: Almega, SCB (Tjänsteprisindex)

³⁰ Se de kunskapsintensiva tjänsteföretagens hantering av den hårdare konkurrensen i *Hur Sverige kan förbli en kunskapsnation*, Almega, april 2018.

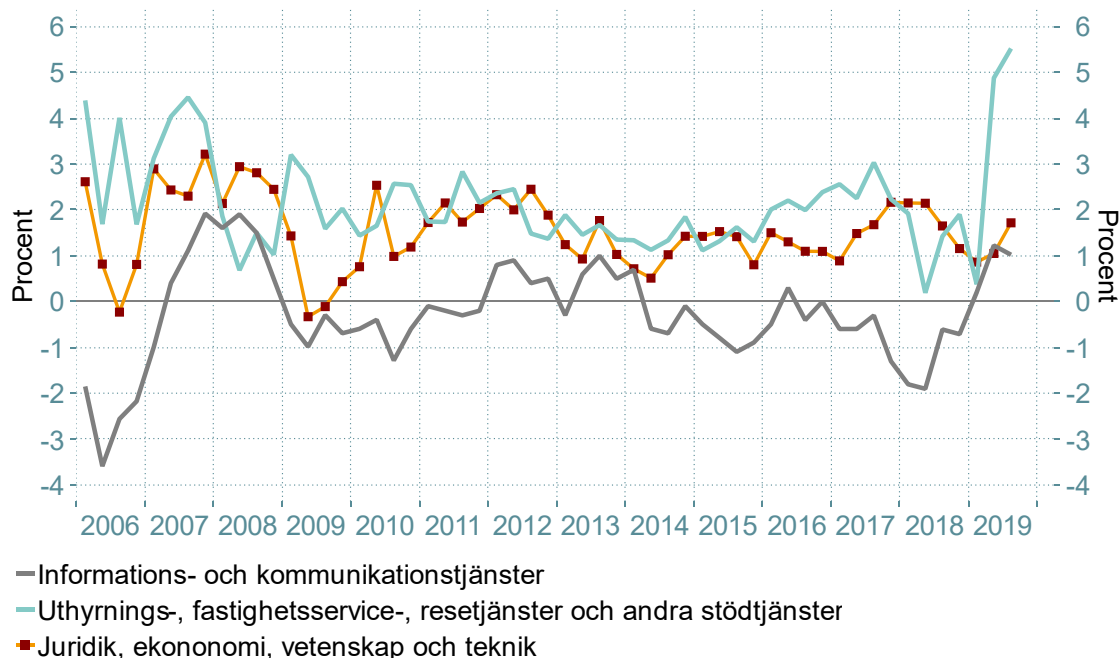
³¹ Det saknas vikter för de olika delbranscherna i TPI före 2009, varför endast utvecklingen av TPI totalt sett presenteras för åren 2006 till och med 2008.

Mellan det första och andra kvartalet i år ökade priserna med 0,7 procent. Bakom kvartalsförändringen låg framförallt högre priser på resetjänster som stod för nära hälften av uppgången, 0,3 procentenheter. Den högre efterfrågan på resor under sommarmånaderna har dragit upp priserna under kvartal 2 och 3.

I övrigt bidrog högre priser på havs- och kustsjöfart, andra stödtjänster till transport och konsulttjänster avseende företagsorganisation med 0,1 procentenheter vardera till kvartalsförändringen, enligt SCB. Lägre priser på trådlös telekommunikation drog ned kvartalstakten med 0,1 procentenheter.

Försäljningspriserna på företagstjänster inom juridik, ekonomi, vetenskap och teknik ökade långsammare under det andra halvåret 2018 och har hittills i år ökat med 1,2 procent i årstakt vilket är en bit under det historiska genomsnittet på 1,5 procent i årstakt under perioden 2006–2019. Priserna på informations- och kommunikationstjänster, som föll med 1,3 procent under 2018, har vänt upp något under 2019 och ökade det tredje kvartalet med 1,0 procent i årstakt, se diagram 21.

Diagram 21: Producentpriser på företagstjänster, årstakt

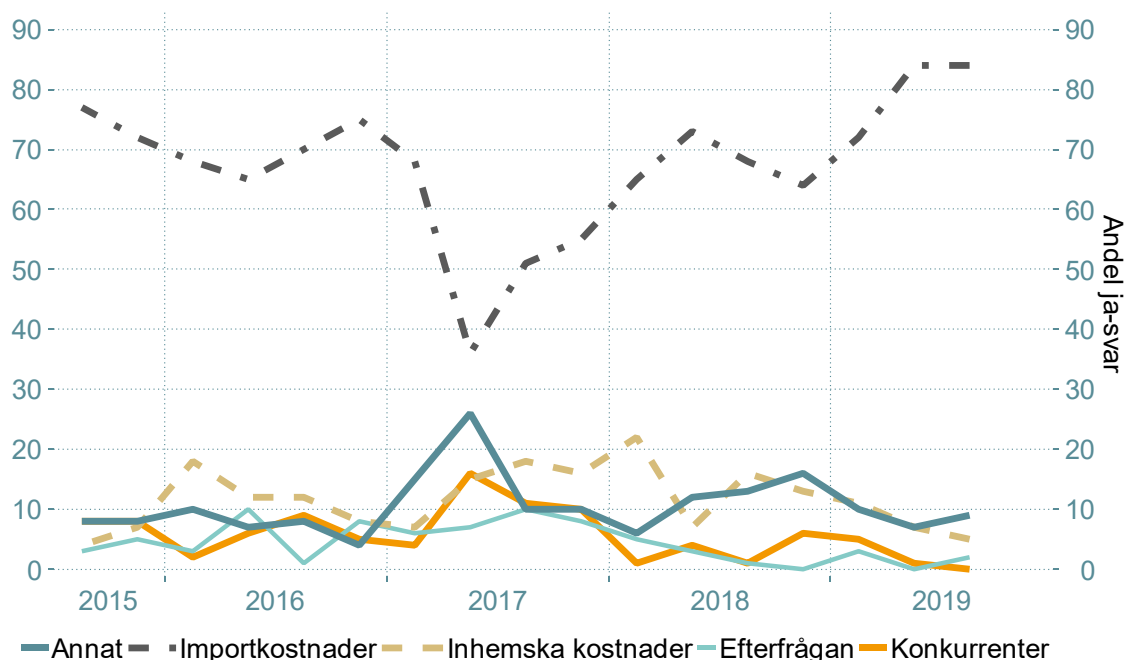
Källa: SCB (Tjänsteprisindex), Macrobond

Priserna på företagstjänster inom personaluthyrning, fastighets- och resetjänster m.m. har varierat kraftigt mellan kvartalen och ökade snabbt under det andra kvartalet i år

främst till följd av högre priser på resetjänster, men även priserna på uthyrning och leasing av motorfordon, maskiner med mera har tagit klart mer fart sedan första kvartalet 2019.

Handeln, som inte ingår i Tjänsteprisindex (TPI), påverkas i stor utsträckning av den svaga kronan då en stor andel av varorna importeras. Det tredje kvartalet 2019 svarade 42 procent av företagen inom handeln att man höjt priserna de senaste tre månaderna. Av dessa svarade 84 procent att anledningen var högre importkostnader se diagram 22.

Diagram 22: Importkostnader viktigaste orsaken bakom till prisökningar inom handeln

Källa: Konjunkturinstitutet (KI-barometern)

Statistiken över orsaker till prisförändringar finns inte uppdelad på delbranscher inom handeln, men dagligvaruhandeln påverkas i klart högre utsträckning av kronans växelkurs jämfört med till exempel elektronikhandeln vars försäljningspriser är pressade av strukturomvandlingen mot mer e-handel. Inom tjänstesektorn, exklusive handeln,

svarade bara 13 procent av företagen som höjt priserna att man gjort det till följd av högre importkostnader.³²

Diagram 23: Kronan har trendmässigt försvagats sedan 2014

Kronindex (KIX)

Källa: Riksbanken, Macrobond

Anm. I KIX visas kronans växelkurs mot en korg av 32 för Sverige viktiga handelspartners valutor. Ett högre värde på indexet innebär en försvagad krona.

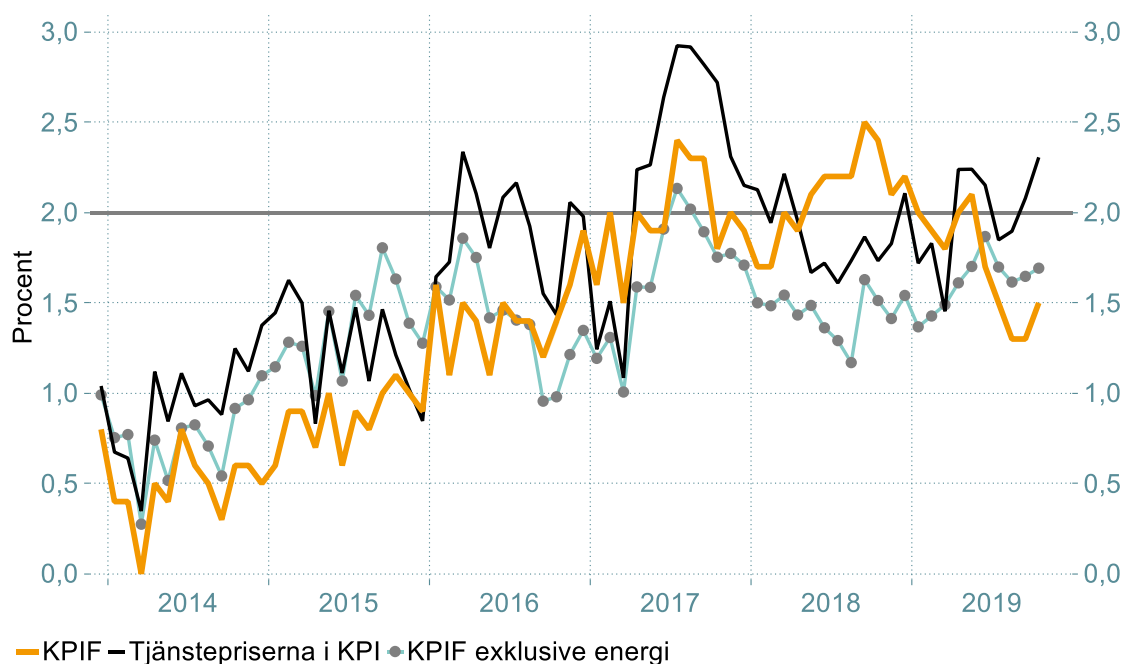
³² Konjunkturinstitutets konjunkturbarometer. Frågan som ställs i enkätundersökningen är ”Vilken var den viktigaste orsaken till att försäljningspriserna ändrades senast”

4.2 KPI och konsumentpriserna på tjänster

Inflationstakten mätt med KPIF var 1,5 procent i oktober 2019, enligt SCB. I september var inflationstakten 1,3 procent och som mest i år var inflationstakten mätt med KPIF uppe på 2,1 procent i maj.³³ Från januari till och med oktober har inflationstakten varit i genomsnitt 1,7 procent.

Den lägre inflationstakten enligt KPIF de senaste månaderna förklaras till stor del av att energipriserna ökar långsammare och bidrar mindre till inflationen. Under fjolåret drog högre energipriser kraftigt upp inflationstakten. Det framgår av den lägre utvecklingstakten för måttet KPIF exklusive energi under 2018, se diagram 24.

Diagram 24: KPIF, tjänstepriserna i KPI samt KPIF exklusive energi, till och med oktober 2019, 12-månaderstakt

Källa: Almega, SCB, Macrobond

Det senaste penningpolitiska mötet 24 oktober resulterade i att Riksbanken behåller styrräntan på -0,25 procent. Man signalerade också tydligt att en räntehöjning till 0 procent är att vänta i december samtidigt som den framtida räntebanan justerades ned ytterligare något mot bakgrund av en påtaglig osäkerhet i konjunktur- och

³³ KPI med fast bostadsränta. KPIF är Riksbankens målvariabel

inflationsutvecklingen i Sverige och omvärlden.³⁴ Riksbankens prognos är nu att styrräntan förblir 0 procent fram till och med 2021 och därefter höjs mycket försiktigt.

Tjänstepriserna i KPI ökade med 2,3 procent i årstakt i oktober, vilket var något snabbare än utfallet i september på 2,1 procent. Hittills i år till och med oktober har tjänstepriserna i KPI ökat med 2,0 procent i genomsnitt, något snabbare än den historiska ökningstakten sedan januari 2000 på 1,8 procent.

Till uppgången av tjänstepriserna i KPI i oktober på 2,3 procent bidrog högre boendepriiser och restaurangpriser med 0,4 procentenheter vardera. Utrikes resor, vars priser är relativt volatila, bidrog med ytterligare 0,3 procentenheter. I övrigt bidrog reparation och underhåll av bilar, kontrollbesiktning och bilförsäkring samt tjänster avseende personlig hygien med ytterligare 0,2 procentenheter vardera.

Hittills i år bidrar bilreparationer och inrikes resor med 0,2 procentenheter mer jämfört med under 2018. Utrikes resor och teletjänster har hittills i år bidragit mindre, -0,2 respektive -0,1 procentenheter, till ökningstakten av tjänstepriserna i KPI, se tabellen på nästa sida.

³⁴ Pressmeddelande 2019-10-24, Riksbanken

Tabell 3: Bidrag (procentenheter) till tjänstepriserna i KPI, till och med oktober 2019

Beskrivning	Okt 2019	Genomsnitt jan- okt 2019	Genomsnitt 2018
Total ökning av tjänstepriser, varav	2,3	2,0	1,9
FÖRTÄRING UTOM HEMMET	0,4	0,3	0,3
HYRESLÄGENHET, BOSTADSRÄTT, GARAGE	0,4	0,3	0,2
UTRIKES RESOR	0,3	-0,1	0,2
KONTROLLBES, KÖRSKOLEUTB, BILFÖRSÄKR	0,2	0,1	0,0
PERSONLIG HYGIEN, TJÄNSTER	0,2	0,2	0,1
REPARATION O UNDERHÅLL AV BILAR	0,2	0,2	0,1
INRIKES RESOR EXKL BÅTRESOR, FLYTTN	0,1	0,2	0,1
BEGRAVN, HEMFÖRSÄKR, BANK, UTBILDNING	0,1	0,1	0,2
EGNAHEM: VATTEN, AVLOPP, RENH, SOTN	0,1	0,1	0,0
NÖJEN O REKR. EXKL TV-LICENS O SPEL	0,1	0,1	0,1
VIN, SPRIT, ÖL: RESTAURANG	0,1	0,1	0,1
LÄKARVÅRD	0,1	0,1	0,1
LOTTERI, TIPS O TOTO	0,0	0,0	0,0
EGNAHEM: TOMTRÄTT, FASTIGHETSSKATT	0,0	0,0	0,1
REPARATION, HUSHÅLLSTJÄNSTER	0,0	0,0	0,0
EGNAHEM: FÖRSÄKRINGSavgifter	0,0	0,0	0,0
TANDLÄKARARVODE	0,0	0,0	-0,1
LOGI	0,0	0,0	0,1
TELETJÄNSTER	0,0	-0,1	0,0
POST	0,0	0,0	0,0
EGNAHEM, BOSTADSRÄTT: AVSKRIVNINGAR, INRE REP	0,0	0,2	0,2
TV-LICENS	Utgått	Utgått	0,0

Källa: Almega, SCB

ALMEGA

Banar väg för tjänsteföretagen